Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

..-хи жэлээ гарана

(9066) | 1959 оной октябриин 4, воскресени | Сэн 20 мүнгэн

...тийна хиналтын комисси

...бүхы аргаар партийно-эмхид... хүдэлмэри һайжаруулха хэ... эмхидхэбэри, тогтоолнууд бо... шабаринуудай дүүргэлтые хи... шалгажа байха гээшэ шухала ...чартай байдаг.

...удые шалгаха, ажал хэрэ... ...гээ ямараар ябуулагдажа ... шалгаха гээшэ эгээл энэ, ...хин энэ, имагтал энэ бүхы ...эриимнай, бүхы политикы... ...шэ үндэһэн мүн гэжэ нүхэр ...енин онсолон тэмдэглэһэн

...С-эй Уставай ёһоор пред..., худалдаа наймаанай орга...нуудай партийна эхин орга...нуудта захиргаанай ажал...ые хинан шалгажа байха эр...энэ. Предприяти болон худал...маанай организацинуудта ...ганизациин зүгһөө хиналта ...айха комиссинуудые бии бол...хай КПСС-эй Центральна ...ет тогтоол баталан абажа, ...хала хэрэгые бүри тодорхой ...о.

...комиссинуудай урда ямар ...алгонууд табигданаб? Түб... ...рүүндэ түсэб, уялганууд хэр ...дүүргэгдэнэб, бүтээн гарга...нүүд хэр хүсэдөөр үйлэдбэ...энэб, бүхы хүдэлмэрилэгшэд ...журамые ямараар сахинаб, ...ээ уралан нарижуулха хэм...улганууд ямараар бэелүү...эб гэжэ хинан шалгажа, саг ...эмжээ абаха уялгатай.

...дбэриин болон худалдаа ...най олонхи предприятинуу... ...ртийна организацинуудта хи... комиссинууд эмхидхэгдэн...анса Улан-Удэ городой пред...нуудай партийна организаци...хиналта хэхэ 165 комисси ...гдаа. Эдэ комиссинуудта ...ан коммунистнууд һунгагда... ...йна.

...комиссинуудые бии болго... партийна эхин организацинуу...ихидхэхы, элсүүлхы үүргэнь ...о дээшэлээ. Хиналтын комис...та ажал хэрэг һайн мэдэхэ, ...эхэ, бэлэдхэл һайнтай, эдэб... коммунистнууд һунгагдана.

...ондоо хамжан ажаллалгые ...шалгажа байхаар паровозо...о заводто нүхэр Рабдановай ...олог комисси булад шудха...дые гаргалгада, вагонуудай, ...зуудай мөөрэнүүдые бүтээл...ии байһан горьтойхон дутаг...дые элирүүлээ. Комиссиин ...шалгалтые заводой партком ...хэлсээ, хоорондоо хамжан ...алгые гуримшуулха тухай за... начальник тусхай заабари ...ан байна.

...а тээжэ байха үедэ вагонуу... ...солгые бага болгохо талаар ...ортна цехын парторганизаци...мхидхэгдэһэн комисси эдэбхи... хамта ашалга, буулгалгын ...эрие, механизмуудай яма...эрэглэгдэжэ байһаниие һай... шалгаһан байна. Һүүлээрнь ...миссиинхид ашаа тээхэ хү...и түсэблэлгээ һайжаруулха, ...дые хоорондонь холбоотойгоор ...эдэг болгохо, үргэлгын кра...нуудые зогсоолтогүйгөөр хүдэлгэхэ, паровозой бригадануудай халан абалсадаг сагые бага болгохо талаар тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Иигэжэ энэ комисси ажалаа захалаа һэн. Тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудые бэелүүлхэдэ ашаа тээхэ, буулгаха үедэ вагонуудай зогсодог саг 25—30 процентээр бага болоо, болзорһоо удаан саг соо зогсоогдожо гаргашалагдадаг мүнгэн гансахан август һара соо 19 мянган түхэригөөр хороо.

«Бурстрой» трестын партийна организацида нүхэр Антоновой толгойлдог комисси автомашина, механизмуудай ямараар ашаглагдадагые, жолоошодой хүдэлмэриие һайса шалгажа үзөөд, үдэртөө үшөө 5 машина нэмэжэ хүдэлгэхэ арга боломжын бии байһые элирүүлээ. Мүн комиссиин гэшүүдэй дурадхалаар һүниин сагта автомашинануудые угааха, сэбэрлэхэ, заһабарилха халаан эмхидхэгдэжэ байна. Энээнэй ашаар автомашинанууд бүри һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг болохонь.

Партийна хиналтын комиссиин хүдэлмэридэ албан хойрогоор, ёһо тэдыгээр хандажа болохогүй. Энэ хадаа коммунистнуудай оролдосотойгоор, ухаансараар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха хэрэг гээшэ. Тиихэдэ комиссиин гэшүүд гансашье хиналта, шалгалта хээд ябажа байха бэшэ, ажал хүдэлмэриие бодотоор эмхидхэлсэхэ, шэнэ техникэ, түрүү технологи болон дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байха зэргэтэй. Тиихэ зуураа тэдэнэр олониитэдэ, эдэбхитэдтэ түшэглэн ажаллаха ёһотой.

Мүн профсоюзай, комсомолой эдэбхитэдтэй нягта холбоотойгоор ажаллаха, тэдэнэй хэдэг хиналта, шалгалтын арга дүршэл олониитын хэрэглэдэг болохо ябадал хиналтын комиссинуудта шухала удхашачартай. Хиналтын комиссиин хүдэлмэриие һайнаар эмхидхээд байхада, ажал хүдэлмэриингөө түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга һураггүй дээшэлхэ байна. Комиссиин дурадхалнуудта ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэгээр хандажа, хэмжээ абангүй байгаа һаань, партийна организацинууд тэдэ хүнүүдэй урда шанга эрилтэ табиха ёһотой.

Партийна хиналтын комисси эмхидхээтүй, эмхидхээ болоошье һаа, тэдэнэй ажал-ябуулга хүтэлбэрилдэггүй партийна зарим организацинууд предприятинуудта үшөөл бии.

Партийна хиналтын комиссинуудта КПСС-эй айкомууд, партийна организацинууд хододоо анхаралаа табижа, һайшаалтай эдэбхи үүсхэлыень дэмжэхэ, дутагдалнуудыень усадхаха, дүй дүршэлыень согсолжо үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

Хиналтын комиссинууд хадаа ажал хүдэлмэреэ улам гуримшуулха, эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри һайжаруулха арга парторганизацинуудта олгоно. Долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ энэ шухала арга ехэ туһаламжа хүргэхэ, ажал хүдэлмэридэ партийна организациин үзүүлдэг нүлөөе нилээд дээшэлүүлхэ байна.

Зураг дээрэ: Хитадай пионернүүд Пекинэй аэродром дээрэ Н. С. Хрущевто баглаа сэсэгүүдые барюулжа байна. Баруун хажуудань — Мао Цзэ-дун.

ТАСС-эй фотохронико.

ЭРХИМ МАЛШАДЫЕ БУРУУШАНААР ТАБИХА

Хашарагуудаа 322 кг. шэгнүүртэй болгобо

Хада уулын, тала дайдын бургааһа модоной набша намаа шаралан, оршон тойронхи байгаали хүйтөөр амилаад, алтан намарай хүрэжэ ерэһэниие тэмдэглэнэ. Зүүн хойноһоо үлеэһэн жабар һэбшээн хангил һайхан үнэр анхилуулна. Хуряагдаһан шэниисын поли дээрэ атар тарган хашараг, гунанууд хушууран бэлшэнэ. Адуулагшаниинь набтаршагшье һаа, бата шанга бэетэй, наранда ябажа хүрилшэһэн, дүүрэн тэбхэр шарайтай Сергей Жажинов согтойгоор мэндээ хэлэһээр дүтэлжэ ерэбэ...

Эндэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түб тосхонһоо жараад модоной Соргонто гэжэ газарта аймагай түрүү малшадай нэгэн Сергей Жажинов артелиингээ 120 толгой һүрэг малые намарай зохид бэлшээридэ хүсэ шадалыень хүсэлдүүлжэ байна.

— Эдэ залуу малнуудые нёдондо намар тушаажа абаад, харууһалжа байнабди. Үнгэрһэн жэлдэ үбһэ тэжээлээр ехэ хомор байжа, үбэлдөө муудаха турахаяа һанажа, һайсахан маниие абиртуулаа. Тиигэбэшье тамираа алдаһыень, муудаашыень илгажа, шэмэтэ тэжээлээр тордоообди. Бэшыень үбэлэй сагта сула адуулжа, гарза хоролтодо оруулангүй, хабарай зүлгэ ногоондо гаргахадаа одоошье сэдьхэл һанаамнай амараа бэлэй,—гээд Сергей Жажинов хөөрэнэ.

Гэбэшье тэрэ өөһэдынгөө ажалай бэрхэшээлнүүдые, үбэлэй үедэ хэды тухашарһан, мэгдэһэнээ бултыень хөөрэбэгүй. Зүгөөр энээн тухайгаа хөөрэхэеэ аягүйрхөө хэбэртэй. Теэд колхозой түрүүлэгшын орлогшо, зоотехник Николай Георгиевич Вяткин иигэжэ хэлээ һэн: «Жажиновтанда адли шадамар бэрхээр, ёһотойл шэн зоригтойгоор ажалладаг малшад артельдэмнай схэшье олон гэхээр бэшэ юм. Малша Сергейн, тэрэнэй нүхэр Сониин ажал хэрэг, дүй дүршэлыень бэшэндэ һонирхолтой байха юм. Тобшоор хэлэхэдэ, нёдондо үбэл бурүунуудаа бэрхэ шадамараар ондо оруулаа. Тэдэнэр малайнгаа бэлшээриие үбэлдөө үдэр бүри һэлгэжэ, һалхи, саһатайшье байг адуулдаг һэн. Үбэлэй үдэрнүүдэй богонишье һаань, тэдэнэй ажал барагдахаар бэшэ байдаг. Малаа адуулхаһаа гадна, мульһэ сүмэлжэ уһа гаргана, хото хорёогойнгоо шэбхэ шабааһыень сэбэрлэхэ, үбһэ һолоомо зөөхэ хэрэгтэй. Эдэ бүхы ажалые Жажиновтан саг соонь хэжэ урдидаг һэн. Жажиновтанай даадаг гүүртэдэл адли байдалда байһан бэшэ малшад хаража байһан хашараг, бурүунуудаа үбһэ тэжээлэй ядуу хомор дээрэһээ ехээр муудуулһан, гарзада оруулһаншье байха юм. Теэд Сергей Жажиновай гүүртэ дээрэ тиимэ байдал үзэглөөгүй. Ажалша бэрхэл хүнүүд даа. Иимэ зонуудта ниитын һүрэг мал даалгажа үгэхэдэ урматай!»

Үнэхөөрөөшье иимэ шударгы шангаар хүдэлжэ, даалгагдаһан хэрэгтээ бүхы хүсэл зоригоо хандуулдагайнгаа ашаар Сергей Жажинов гансашье түрэл колхоздоо бэшэ, мүн аймаг дотороо мэдээжэ болонхой. Нёдондо намарай энэ хирэдэ үхэршэн Жажиновтан дүшэ найман толгой хашарагуудые тус бүридэнь 340 килограмм шэгнүүртэйгээр, тэрэнэй хахадыень тооной тобир тарганаар гүрэндэ худалдаһан байна. Зарим залуу малынь 390 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаа бэлэй.

Сергей Жажинов Хэжэнгын аймагай «Победа» колхозой малшан комсомол хүбүүн Шагжиевай үнэтэ үүсхэлые дэмжэжэ, тэрэнэй жэшээгээр малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые зуун үдэр соо зуун килограммаар нэмээжэ, тобир тарганаар гүрэндэ худалдаха гэһэн уялга абаа бэлэй. Мүнөө тэрэ хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, байгша оной хабар бэлшээридэ гарахаһаа урид дунда зэргээр 202 килограмм шэгнүүртэй байһан хашарагуудынь сентябриин 8-да тус бүридөө 322 килограмм татаа гэхэ гү, али толгой бүринь сүүдхэ соо нэгэ килограммһаа үлүүгээр нэмэһэн байна. Сентябрь һараһаа хойшо гунан сарнуудынь бүришье һайн хүшэ абажа, мүнөө атар тарганууд болонхой.

Иигэжэ үхэршэн Сергей Жажинов КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай амжалтаар угтахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдон, эршэмтэйгээр ажаллажа байһаар.

Ц. Балданов.

Сэлэнгэ.

Республикын колхоз, совхозуудай поли дээрэһээ

Борьёогой совхоз таряа хуряалгаа дүүргэбэ

Таряа хуряалгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ тушаа республика дотороо социалистическэ мүрысөө үүсхэһэн Борьёогой совхозой механизаторнууд хура бороогой хэды һаатуулбашье, сентябриин 29-дэ таряа хуряалгаяа сүм дүүргээ. Бүхыдөө 5 мянган гектар таряан халагдажа, комбайнаар суглуулан сохигдоо.

Хуряалтын түрүү арга—амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар хуурай, һайн шанартай таряан абтажа, тоог дээрэ хэбтүүлэгдэнгүй гүрэндэ тушаагдаһан, үрэһэндэ хаагдаһан байха юм. Һүүлэй мэдээгээр гүрэндэ 17 мянган центнер таряан тушаагдаа. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер таряан гүрэнэй амбаарта оробо. Эдэ үдэрнүүдтэ үшөө 2,5—3 мянган центнер таряан тушаагдаха юм.

Тэрэшэлэн эрхим һайн сортын таряан үрэһэндэ хаагдана. Мүнөө совхознай үрэһэндэ 18 мянган центнер орооһо хаагаад байнхай. Гүрэндэ таряа тушаажа дүүргэһээр лэ үрэһээ сэбэрлэжэ эхилхэбди.

Ургаса хуряалга дээрэ манай эрхим механизаторнууд Владимир Арокин, Петр Ахминеев, Леонид Абрамов, Василий Побоков, Александр Метелкин болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулһан байна. Тэдэнэр үдэртөө 1,5—2 нормо, заримдаа 3 нормо дүүргэдэг байгаа.

Совхозой механизаторнууд мүнөө үедэ зелёнкоёо, һолоомоёо хуряажа байна.

И. Зайцев,
совхозой главна агроном.

Кяхтын аймаг (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Хандуев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Зинченко) гүрэндөө 24882 центнер таряа тушаажа, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэбэ.

ҮБГЭЖӨӨЛЭЙ ОМОГОРХОЛ

Добуунай полевой станай тоог дээрэ хүл хөөрсэг, эндэ тэндэ хүнүүдэй хөөрэлдэхэдэнь үглөөнэй манан соогуур элихэнээр соностоно. Тоог дээрэ адхагдаһан орооһоной обоонуудай дэргэдэ тодхогдоһон машинанууд электрын хүсөөр сүлөөгүй эршэгэнэлдэнэ. Таряа сэбэрлэдэг нэгэ машинаһаа тээ саана жара гаран наһатай үбгэжөөлэй забда залигүй ажаллахань харагдана. Тэрэнэй хажууда ошохододомнай тарянай һүүл этэржэ байһанаа, бидэнтэй мэндэшэлсээд амарба. Энэ үедэнь үбгэжөөлтэй хөөрэлдэхэдэмнай колхозойнгоо электромеханик Намдаков Сэрэнэй эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллажа байһыень магтахадаа иигэжэ хэлэбэ:

— Сэрэн хүбүүмнай алтан гартай хүн даа. Харагты, Хуһагтын хонхорһоо асарагдаһан энэ ехэ орооһые. Тэндэхи гектар бүриһөө 37—39 центнер орооһон хуряагдажа абтаа. Тоог дээрэмнай үдэр бүри 8—9 зуун центнер таряан асарагдана. Теэд иимэ ехэ орооһые саг болзортонь сэбэрлээд, амбаартаа оруулжа абахын тула шангаханаар лэ ажаллаха хэрэгтэй ха юм. Хэрбээ Намдагаймнай Сэрэнэй тоогоо һайса оньһожоруулаагүй һаань, хай, нилээд ехэ тарямнай халажа, муудашаха байгаа бшуу.

Нёдондоной энэ үедэ хамаг хүдэлмэришэднай Добуунда хүдэлжэ байдаг һэн. Мүнөө оройдоол хоёр хүн машинануудые һаадгүй ашаалаад ябуулжа байна. Хэрбээ нёдондо жэл энэ тоог дээрэ 80—90 гаран хүн хүдэлдэг һаа, мүнөө 10 хүн бүхы таряагаа сэбэрлэжэ, хатаажа хүшэхүрөөд лэ байнабди. Хүдэлмэримнай Сэрэнэй ухаансараар тодхоһон оньһожоруулгын лэ ашаар хэгдэнэ гээшэ. Юрэдөө үтэлһэн миниишье нюрган тэниишоол.

Энэ үбгэжөөлэй бэлигтэй механик хүбүүнээрээ омогорхожо байһыень дуулаад, тэрээнтэйнь заатагүй уулзажа, хөөрэлдэхэ бодол түрөө һэн... Сэрэн Намдаков оньһожоруулагдаһан тоог дээрэ нэгэ машинын хажууда хэндэшьеб заабари үгэжэ байба. Харахада хори гараһан наһатай, харахан нарин шарайтай, набтаршаг бэетэй хүн. Юумые болгоомжотойгоор хэлэдэг, хүнэй асуудалда тоб байса харюу үгэхые оролдожо байдаг энэ хүн нютагайнгаа наһатайшуулые омогорхуулхал ёһоороо омогорхуулна.

Ц-Д. Шагжиев.

Бичура.

Һунгалтын урда тээхи суглаанууд

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Баргажанай һунгуулиин округто һунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри үдэрһөө үдэр бүри үргэдэжэ байна. Курумканай, Баргажанай, Хойто-Байгалай аймагуудай ажалшад өөһэдынгөө суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлжэ эхилбэ.

КУРУМКАН

Могойтын сомоной Соведэй «Коммунизм» артелиин гэшүүд һаяхан һунгуулиин урда тээхи суглаандаа тон олоороо сугларaa. Тэдэнэр суглаан дээрээ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Колхозой гэшүүн нүхэр Филиппов үгэ абажа, иигэжэ мэдүүлбэ.

—Баргажанай № 414 һунгуулиин округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Василий Михайлович **Рябиковые** дэбжүүлхыемни зүбшөөгыт. Нүхэр В. М. Рябиков Коммунистическэ партиин зэргэдэ хүмүүжүүлэгдэһэн, совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн, манай этигэл найдабариие харюулхань дамжаггүй.

Удаань колхозой хоёрдохи комплексно бригадын бригадир нүхэр Метешов үгэ абажа, нүхэр Филипповэй һанамжые ехэ халуунаар дэмжэжэ, В. М. Рябиковые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые суглаанда хабаадагшадые уряалба.

Суглаанда хабаадагшад **Василий Михайлович Рябиковые** Баргажанай № 414 һунгуулиин округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

Барханай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхозницууд Баргажанай һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр В. М. Рябиковые дэбжүүлбэ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр В. М. Рябиковые депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн «Коммунизм», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдэй шиидхэбэриие аймагай промкомбинадай, хэлхээ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд, Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд халуунаар дэмжэбэ.

БАРГАЖАН

Эдэ үдэрнүүдтэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозницуудай, Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшадай һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Баргажанай һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Василий Михайлович Рябиковые** дэбжүүлбэ.

Мүн Баргажанай дунда һургуулиин коллектив хамтынгаа суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар В. М. Рябиковые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абаба.

Аймаг дотор һунгуулиин 20 участок бии болгогдожо, аймсоведэй гүйсэдком һунгуулиин участково комиссинуудые баталһан шиидхэбэри абаа. Участок бүхэндэ һунгагшадай список табигдажа дүүрэжэ байна.

СССР-эй партийно-правительственна делегациин Пекиндэ ошоод байһан тухай

ПЕКИН, октябриин 2. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев түрүүтэй СССР-эй партийно-правительственна делегаци Хитадай нийслэлдэ айлшалһаар.

Хитадай барилгашадай һаяхан бодхоһон шэнэ байшан соо байдаг Пекиндэхи советскэ посольстводо Н. С. Хрущев мүнөөдэр ороо. Делегациин гэшүүд М. А. Суслов, А. А. Громыко, Ж. А. Ташенев, С. В. Червоненко, Т. Н. Николаева, И. В. Архипов, Ю. В. Андропов, А. Н. Туполев, тэрэшэлэн Л. Ф. Ильичев, П. А. Сатюков, М. В. Зимянин, В. С. Лебедев, М. А. Харламов Н. С. Хрущевтой хамта ябалсаа.

Н. С. Хрущев, М. А. Суслов болон делегациин бусад гэшүүдые посольствын, худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаанай хүдэлмэрилэгшэд, Хитадта хүдэлжэ байһан советскэ мэргэжэлтэд халуунаар амаршалаа. Үхибүүд баглаа сэсэгүүдые тэдээндэ барюулһан байна.

Делегациин гэшүүд посольствын шэнэ байшангые хараад, тэрэнэй ээлжэ байһан талмай дээгүүр ябаа. Удаань посольствын, худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаанай хүдэлмэрилэгшэдтэй, советскэ мэргэжэлтэдтэй Н. С. Хрущев хани халуунаар хөөрэлдөө.

Н. С. Хрущев Мао Цзэ-дунтай хөөрэлдэбэ

ПЕКИН, октябриин 2. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой мүнөөдэр эндэ хөөрэлдэһэн байна.

Нүхэд М. А. Суслов, А. А. Громыко, СССР-эй хэрэгүүдээр КНР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ С. Ф. Антонов нүхэр Н. С. Хрущевтой хамта байлсаа.

Хитадай талаһаа нүхэд Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чжу Дэ, Линь Бяо, Пын Чжэнь, Чэнь И, Ван Цзя-сян хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Мао Цзэ-дун үдэшын сайлалга хэбэ

ПЕКИН октябриин 2. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун мүнөөдэр үдэшын сайлалга хэжэ, СССР-эй партийно-правительственна делегациие толгойлогшо—КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлөө.

Советскэ делегациие толгойлогшо Н. С. Хрущевтой хамта М. А. Суслов, А. А. Громыко, Ж. А. Ташенев, А. Н. Шелепин, С. В. Червоненко, Т. Н. Николаева, И. В. Архипов, Ю. В. Андропов, А. Н. Туполев, СССР-эй хэрэгүүдээр КНР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ С. Ф. Антонов, тэрэшэлэн Л. Ф. Ильичев, П. А. Сатюков, М. В. Зимянин, В. С. Лебедев, М. А. Харламов сайлалга дээрэ байлсаа.

Хани халуунаар үнгэрһэн энэ сайлалга дээрэ Хитадай талаһаа Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чжу Дэ, Линь Бяо, Пын Чжэнь, Чэнь И, Ван Цзя-сян, Сун Цин-лин, Дун Би-у байлсаба.

Германиин Демократическа Республикын 10 жэлэй ойн һайндэртэ ошохо СССР-эй партийно-правительственна делегаци тухай

Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин Центральна Комитедэй, Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй уряалай ёһоор, Германиин Демократическа Республикын арбан жэлэй ойн баярта хабаадалсаха СССР-эй партийно-правительственна делегациие КПСС-эй ЦК-гэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет томилһон байна. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо нүхэр Ф. Р. Козлов (делегациие толгойлогшо), нүхэд П. П. Лобанов—КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ, В. А. Зорин—КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо, П. Н. Демичев—КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь, С. П. Павлов—ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, К. А. Федин—советско-германска хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Уран зохёолшодой союзай нэгэдэхи секретарь, З. Д. Ефремова—КПСС-эй Хреновско райкомой нэгэдэхи секретарь, М. Г. Первухин—КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд делегациин составта ороно.

1959 оной октябриин 5-да делегаци Москваһаа мордохо байна.

Партийна һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ

„Һураһан—далай, һураагүй—балай“

Эрдэм, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ

Партийна һуралсалые бодото ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбохо зорилгоор Зэдын аймагай партийна организацинууд хоёрдохи жэлээ хүдөө ажахын тодорхой экономикын, промышленность болон худалдаа наймаа эмхидхэлгын асуудалнуудые коммунистнуудта шудалуулдаг болонхой.

Мүнөө жэл аймагай колхозуудта, совхоздо хүдөө ажахын тодорхой экономико шудалха табан кружок, семинарнууд хүдэлхэнь. Жэшээлхэдэ, Борьёогой совхоздо тусхай мэргэжэлгүй хүтэлбэрилхы тушаалтай коммунистнууд хүдөө ажахын экономикын кружогто хоёрдохи жэлээ һуралсахань. Эндэ совхозой главна зоотехник, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. А. Уварова пропагандистаар ажаллана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын экономико шудалха кружогые колхозой правлениин түрүүлэгшэ, республикын габьяата инженер Валентин Федорович Лысов хүтэлбэрилхэ юм.

Доржо Банзаровай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» болон бусад хэдэн колхозуудай партийна организацинуудта эхин һургуулиин программаар ном үзэхэ һургуулинууд нээгдэхэнь.

Тэдээнһээ гадна аймаг дотор КПСС-эй түүхэ шудалха олон кружок эмхидхэгдээ. Партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ мүнөө сагай политика шудалха 7 кружок, политэкономи, марксизм-ленинизмын философи шудалха кружогууд хүдэлмэрилхэ байна. 50 гаран коммунист өөһэдөө бэеэ даагаад марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй түүхын зарим шухала асуудалнуудые, политическэ экономи шудалха.

Г. Ильин, КПСС-эй Зэдын айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Манай Улан-Удын модоной заводто гушаад хүн гурбадахи жэлээ промышленностиин тодорхой экономико шудалжа байнабди.

Мүнөө жэл занятимнай эмхитэйгээр захалба. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ А. П. Шапиро түрүүшынгээ занятида теориин асуудалнуудые заводойнгоо ажал хүдэлмэритэй шадамараар холбожо байгаад, һонирхолтой хөөрэлдөө хээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ замуудые, ажал түсэблэхэ, эмхидхэхэ, продукциин өөрын үнэ сэн доошолуулха асуудалнуудые шудалхамнай.

Тобшоор хэлэхэдэ, үйлэдбэриин экономикые шудалжа, ажал хүдэлмэреэ һайнаар мэдэхэ болохобди. «Һураһан — далай, һураагүй—балай» гэһэнһээ удхатай, энэ кружогто гурбадахи жэлээ һуралсажа байхадаа, промышленностиин экономико тухай нилээд олон юумэ ойлгожо, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байнабди.

Д. Аюшеев, кружогто һуралсагша.

Зураг дээрэ: тус кружогто түрүүшын заняти боложо байна.

А. Мантаевай фото.

Семинар иигэжэ үнгэргэхэдэ туһатай

Хэдэн жэлэй туршада штатнабэшэ пропагандистаар хүдэлмэрилжэ байдаг хүм. Пропагандистаар ажаллаха гээшэ тиимэшье амар хэрэг бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Коммунистнуудые, комсомолшуудые, партийнабэшэ эдэбхитэдые теориин асуудалнуудаар һонирхуулжа, шадаха, ойлгоһон бүхы юумэеэ ажал хүдэлмэридөө, ажабайдалдаа хэрэглэхэ хэрэгтэнь хүнүүдтэ туһалжа шадаха зэргэтэй.

Харин энээнэй тулада өөрөө марксизм-ленинизмын һургаалые һайса мэдэхэ, ажабайдалтай, бодото ажал хүдэлмэритэй һайн танил байха шухала. Мүн эрдэм, мэдэрэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ, даалгагдаһан уялгаяа һайнаар дүүргэхэ хэрэгтэмнай КПСС-эй Кударын айкомой пропаганда, агитациин таһаг манда ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Политическэ гэгээрэлэй таһагта пропагандистнарай саг үргэлжын семинар эмхидхэгдэнхэй. Партийна болон комсомолой һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээ һая пропагандистнуудай гурбан үдэрэй семинар үнгэргэгдэбэ. Энэ семинарта 40 гаран хүн суглараа. Ехэ һонирхолтой, пропагандистнуудта ёһотой туһаламжа үзүүлхэ семинар болобо.

Теориин асуудалнуудһаа гадна, энэ семинар дээрэ мүн хүдөө ажахын тодорхой экономикын асуудалнууд тухай, яажа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха арга дүршэл тухай хөөрэлдэгдөө. КПСС-эй түүхын шэнэ ном тухай нүхэр Полякова һонирхолтой лекци уншаһан байна. Хоёр часай туршада КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй материалнуудаар теоретическэ хөөрэлдөөн болобо. Энэ хөөрэлдөөндэ пропагандистнууд Очиров, Коновалов, Одоев, Писарев, Гумпылов, Хандархаев гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, КПСС-эй ЦК-тэй июниин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай байһан тухай, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, коммунизмын үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ техническэ дэбжэлтын яагаад шиидхэхы үүргэтэй байһан тухай өөһэдынгөө һанамжа хэлээ. Зарим нүхэд мүн капитализмын оронуудта техническэ дэбжэлтын ямар хойшолонгуудтай байдаг тухай һанамжаяа дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Семинарайнгаа хоёрдохи үдэр пропагандистнууд «Путь к коммунизму», «Путь Октября» колхозуудта ошожо, хүдөө ажахын түрүүшүүлтэй, колхозуудай, аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байна. «Путь к коммунизму» колхозой Хара Буусанай культбазада пропагандистнуудһаа гадна олохон зон сугларжа, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан аймагай колхозуудай урда байһан зорилгонууд тухай нүхэр Федоровой, ажалай мүнгэн түлөөһэндэ ороходо колхозуудта ямар ашаүрэтэй байһан тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Серебренниковэй элидхэлнүүдые шагнаа. Хонидоо хайшан гээд түргэнөөр үсхэжэ байһан тухайгаа энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кривогорницын, яагаад баян ургаса ургуулһан тухайгаа кукуруза ургуулагша нүхэр Дампилов һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Тиихэдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр Пашкова СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ ошожо ерэһэн тухайгаа сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Энэ семинар яахадаа эмхитэйгээр, һонирхолтойгоор үнгэрөөб гэхэдэ, партийна гэгээрэлэй кабинет эртээнһээ һайнаар бэлэдхэһэн байна. Арбан үдэр урид пропагандистнууд семинарай түсэбтэй танилсажа, зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүдээр номуудые уншаха һанамжануудаа бэлэдхэхэ аргатай байгаа. Тиигэжэ семинарта хабаадагшад шудалжа байһан асуудалнуудаа али бүхы талаһаань түнзэгыгөөр ойлгоһон, һонирхолтойгоор, эдэбхитэйгээр хөөрэлдэһэн байна.

С. Таханов, КПСС-эй Кударын айкомой штатнабэшэ пропагандист.

Түрүүшын хэшээл

КПСС-эй Иволгын айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ марксистско-ленинскэ философи шудалха семинар эмхидхэгдээ юм. Октябриин 1-дэ «Марксистско-ленинскэ философи — коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай суртал» гэһэн темээр түрүүшын хэшээл болобо. Хэшээлнай һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Аймагай партийно-советскэ хүтэлбэрилхы нүхэдэй дундаһаа хамта 18 хүн энэ семинарта ябажа һураха байна. Мүнөө жэл диалектическэ материализм гэжэ бүлэгэй түрүүшын табан темэ шудалхаар хараалагдана.

Д. Шагдуров, семинарта һуралсагша.

ПРИБАЙКАЛИИН ҺААЛИШАДАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭЕ! ҺААЛ… ОКТЯБРЬ ҺАРАДА ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 200 ЛИТРЭЭ ДОО… БЭШЭ ҺҮ ҺААХЫЕ ОРОЛДОГТЫ!

Зүб лэ шиидээ

Должит Ендонова Ахын аймагай эрхим һаалишадай нэгэн юм. Тэрэ эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 21-дэхи жэлээ һаалишанаар ажаллажа байнхай. Должит Ендонова үни удаан саг соо хайнаг, һарлаг үнеэдые һаажа байхадаа, өөрынгөө хэрэгтэ нилээд ехэ дүршэлтэй болоо. Нёдондо жэл үнеэн бүриһөө 640 литр һү һаагаа һэн. Харин мүнөө жэл 750 литр һү үнеэн бүриһөө һааха гэһэн социалистическэ уялгаяа эдэ үдэрнүүдтэ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Үнгэрһэн 8 һара соо 20 үнеэдһээ 8000 гаран литр тоһолиг һү һаагаа.

— Прибайкалиин аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэнэб. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула бүхы оролдолгоёо гаргаха гэжэ тэдэнэр тон зүб шиидээ. Мүн бишье абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүйб. Уялгаяа лаб үлүүлэн дүүргэхэб,— гэжэ һаалишан Должит хөөрэнэ.

Зураг дээрэ: Должит Ендонова хайнаг үнеэгээ һаажа байна.

П. Жужаев.

Уялгаяа лаб дүүргэхэбди

Адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар манай совхозой малшад тон ехэ зорилго табинхай. Байгша ондо һаалишад үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха гэһэн социалистическэ уялга абаа һэн.

Жэлэй эхинһээ хойшо, найман һарын турша соо гүүртэдэмнай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1311 килограмм һүн һаагдаа. Тиихэдэ һаалишад Степанида Мельникова, Евдокия Братенькова гэгшэд жэлэй үнгэрһэн 8 һара соо үнеэн бүриһөө 1460—1470 литр һү һааһан байха юм.

Туйлаһан энэ амжалтаараа һанаагаа амарнагүйбди. Манай гүүртынхид Прибайкалиин аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай уряалые зүбшэн хэлсээд, жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 900 килограммһаа доошо бэшэ һү һаахаар шиидэбэ. Мүнөө үлэһэн 4 һарын туршада һара бүри үнеэн бүриһөө 230—250 литр һү һаабал, абаһан уялгаяа эрхимээр бэелүүлжэ шадаха байнабди.

Абаһан уялгаяа дүүргэхы… да манай гүүртын һаалиша… шад ехэ хүдэлмэри хэжэ… Сентябриин 15-һаа хойшо… тусхай рационой ёһоор эдэ… захалаабди. Сүүдхэ соо үнеэ… дэ 20 килограмм турнепс, … лограмм хартаабха үгтэнэ… үнеэн бүхэндэ һүнэйнь гара… ража, 200 грамм таряа … зүйл эдюулнэбди. Тиигэжэ… лимнай нилээд дээшэлжэ б… Хэрбээ сентябриин эхеэр гүү… рэ сүүдхэдээ хамта 600—70… грамм һүн һаагдадаг байб… нөө һарын тэнгэһээ хойшо… лограмм хүрэтэр һаагдана.

— Прибайкалиинхидай … гээр үнеэдэйнгээ харууһа, т… һайнаар эмхидхэжэ, абаһа… гаяа дүүргэхын түлөө бүхы… элсүүлхэбди,—гэжэ һаали… мэдүүлнэ.

Е. Чур…
Мухаршэбэрэй аймагай «… совхозой 1-дэхи отдел… гүүртые да…

„Үнеэдэй һүн—һаалишадай гар…

Үбэл зуншье, хабар намаршье хододоо һү элбэг ехээр һаадагаараа XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад аймаг соогоо үнинэй суурханхай юм.

Нээрээшье эндэ Зэдын аймагай Соведэй депутат Мария Якимова түрүүтэй һаалишад Тамара Еремеева, Зоя Согонова, Жигмит Баторова, Норжима-Ханда Цыренова, Мария Вершинина болон бусад аймаг дотороо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ һара бүри түрүүлнэ. Эдэнэр байгша ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха зорилго табинхай.

Артелиин түрүү һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна. Үнгэрһэн 8 һара хахадай туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 гаран литр һү һаагаа. Тиихэдэ Тамара Еремеева, Жигмит Баторова гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө тус тустаа 1458—1443 литр һү һааба. Колхозой һаалиин 3-дахи гүүртын һаалишад Тамара Плисова, …ковья Березина, Мария С… гэгшэд дүй дүршэл ехэтэй … балайшье ехэ гээгдээгүй, … хахадай турша соо үнеэн … 1150—1400 гаран литр һ… байнхай. Эдэнэр илангаяа се… октябрь һаранuудта һү һаал… ри дээшэлүүлхын тула оро… үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 8—… һаадаг болоо.

— Мүнөө малнай үбэл… байрада орожо, гол түлэб … лангай хэнзэ ногоондо, тар… лёнко, кукурузын һуурида а… дана. Мүн үнеэдтээ зелёнко… жа, нэмэлтэ тэжээл эдюул… һүншье зунайхиһаа бага … һаагдаха байха. «Үнеэдэй … һаалишадай гарта» гэдэ… юм,—гээд залуу һаалишан З… гонова омогтойгоор хөөрэнэ.

Т. Санжиев…

ҺАНААНЬ „УРАГШАА“, ХЭРЭГЫНЬ ГЭДЭРГЭЭ

Закаменай колхозууд мал ажалаа хүгжөөхэ уялгаяа мууса дүүргэнэ

Гол түлэб мал ажалтай Закаменай аймагай колхозууд олзо доходойнгоо схэнхи хубиие һү, мяха, тоһонһоо абажа байдаг юм. Эндэ таряа таридаггүй, гансал мал ажал эрхилдэг колхозууд олон. Тиимэһээ аймаг дотор мал ажалын хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү һайнаар хүгжэнги, түрүү зэргэдэ табигдаһан байха ёһотой гэжэ һанамаар. Гэхэ зуура, тус аймагай колхозууд мал ажалаа хүгжөөхэ талаар гээгдэжэ ябана.

МЯХА, ҺҮ АБАЛГА ДООШОЛНО

Закаменайхид энэ жэл мяха абалгаяа нёдондонойхиһоо 2,5 дахин, һү, нооһо—2 дахин ехэ болгохо гэһэн зорилготой юм. Энээн тухай яһала хөөрэлдэһэн, нилээд олон тогтоол, заабаринуудые гаргаһан байха. Теэд мүнөө жэлэй 8 һарын дүнгүүдые хаража үзэхэдэ тус аймаг малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэһээ байтагай нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө һү һаалгаяа 35800 килограммаар доошолуулаад байна. Зүгөөр үнеэдэй тоо нёдондонойхиһоо 100 гаран толгойгоор олошороо юм. «Победа», «Дружба», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд (түрүүлэгшэнэрынь нүхэд Цыдыпов, Гармаев, Дугаров) 22—32 мянган литр һү 1958 онойхиһоо дутуу һаанхай. Мүн эдэ колхозууд үнеэдэйнгээ тоо үсөөрүүлээ. Бүхы эбэртэ бодо малай 20—23 процентнь лэ үнеэд юм. Зунай сагта үнеэдэй муугаар харууһалагдаһанай, мүн һү һаалиин хойноһоо хиналта, шалгалтын һулаар табигдаһанһаа, малшадай байра байдалда, тэдэнэй хүдэлмэридэ бага анхарал хандуулагдадаг дээрэһээ иимэ бирагүй дүн туйлагдана. Мүнөө намар боложо, ногооной хагдаршоод байхада һаамхай үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Бэлшээриие һэлгэн хэрэглэхэ ябадал мартагдашоо. Мал адуулагшад өөһэдынгөө дураар лэ бэлшээрээ хэрэглэнэ. Колхозуудай зоотехнигүүд энээн тушаа оролдолго гарганагүй.

Аймаг дотор нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 1,4 дахин ехэ мяхан худалдагдаад байна. Колхозууд худалдагдаха малайнгаа тооё олошоруулһаншье һаа, хүсэд таргалуулагдаагүй, бага шэгнүүртэй мал гүрэндөө олоор тушаажа, тон ехэ гарзада ороно. Жэшээлбэл, колхозуудһаа худалдагдаһан 2704 толгой эбэртэ бодо малай оройдоол 82 толгойнь дундаһаа дээшэ тамиртай байгаа. Аяар 477 толгойнь дундаһаа доошо шадалтай, 76 толгойнь туранхай гэгдээ. Мүн тушаагдаһан бүхы хониной 130 толгойнь туранхай, 17 процентнь шадалаар һула гэжэ тоологдоо. Илангаяа тарян ажал эрхилдэггүй, имагтал мал ажалтай «Коммунизм», «Дружба» колхозууд бага шэгнүүртэй, хүсэ тамир һулатай мал олоор худалдана. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой худалдаһан бүхы малайнь 30 процент, «Дружба»—23 процент, XX партсъездын нэрэмжэтэ—28 процентнь туранхай муу байба. «Коммунизм» колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Санжитов) худалдаһан 397 хониной 263 толгойнь гэхэ гү, али 66 процентнь туранхай, дундаһаа доошо шадалтай байгаа.

Колхозуудай худалдадаг эбэртэ бодо малайнь шэгнүүр 2—2,4 центнерһээ дээшэлнэгүй. Гунан, дүнэн малнуудые иимэ бага шэгнүүртэйгээр гүрэндөө тушаахадань юун болоно гээшэб! Аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн колхозой түрүүлэгшэнэрэй «нюдэ халхалжа» байһаниинь эндэһээ элирнэ бэшэ гү.

Гүрэндэ худалдагдаха малай гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, хабар эзэндэнь тушаахадаа малаа шэгнэһэн аад, саашадань шэгнэжэ байха хүдэлмэри олонхи колхозууд хээгүй. Тиимэһээ малшад ямаршье урмашуулгын түлөөһэ абадаггүй дээрэһээ малаа бэлшээн таргалуулхын түлөө горьтой оролдолго гаргаагүй бшуу. «Родина» колхоз мал адуулагшадтаа нэмэлтэ түлбэри үгэхэһөө байтагай, тэдэнэйнгээ ажалта үдэрыень саг болзортонь оруулдаггүй байгаа.

Холын малшадай байра байдал тухай оролдолго гаргагдаагүй, тэдэнэй хэһэн ажал шалгагдадаггүй байшоо. Аймагай хүдөө ажахын инспекциин зооветмэргэжэлтэд энээндэ анхаралаа табяагүй. Тиимэһээ малаа таргалуулан, бэеын шэгнүүрые нэмээжэ худалдаха арга боломжонь хэрэглэгдэнэгүй.

ШЭНЭ, ТҮРҮҮ АРГАНУУДТА ХОЙРОГООР ХАНДАНА

Мүнөө тус аймаг эбэртэ бодо мал олошоруулха уялгаяа 97 процент, хонёор—92 процент дүүргээд байна. Аймаг жэлэй дүүрэтэр үшөө 1200 толгой тугал абахаар хараална. Харин хүлеэгдэдэг тугалнуудаа бултыень абаашье һаань, үшөө 1600 толгой эбэртэ мал дуталдаха юм. Энээниие колхознигууд, алба хаагшад, хүдэлмэришэдһөө худалдан абаха ёһотой болоно. Теэд энэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Хубанов Б. Б.) түсэбөө дүүргэхын тула үшөө 256 эбэртэ мал, 489 хони ниитынгээ һүрэгтэ табиха ёһотой юм. Гэхэ зуура 967 центнер мяха, энэнь колхозой тушаадаг малай янзаар 400 толгой гүрэндэ худалдаха ёһотой. Тиихэдээ үшөө 500 толгой мал дуталдаха болоно. Теэд эндэхи колхознигуудай хубиингаа ажахын мал худалдаха дуратай байхадань колхоз «мүнгэн үгы» гэһэн шалтаг баряад, нэгэшье мал абаагүй байһаар. Мүн «Победа», «Коммунизмын зам», «Дружба», «40 лет Октября» колхозуудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ.

Энэ жэл аймаг дотор хамта 2540 толгой, тэрэ тоодо 1124 эбэртэ бодо мал элдэб шалтагаанаар гарзалаа. Хэрбээ энээниие һайнаар харууһалан, гарза хоролтодо оруулангүй байгаа һаань, горьтой мяхан гүрэндэ худалдагдажа, нилээд ехэ олзо абтаха байгаа. Үбэл, хабарай үедэ тэжээлээр дуталдаһан, муу харууһанда байһан олон мал муудажа, туража үхөө юм.

Нёдондо аймаг дотор 100 үнеэн бүриһөө 72 тугал, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 86 хурьга абтаа һэн. Малаа һубайруулһан дээрэһээ 364 тугал, 1250 хурьга абтаагүй бшуу. Малай һубайрха ушарай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эхэ малаа ороондо оруулхын тула тоо бүридхэлынь хиналта дороо абадаггүй юм. Һаалишад, хонишодой «тэды мал ороондо ороо» гэһэн таамаг мэдээгээр лэ һанаагаа амаршадаг. Үнеэдые искусственна аргаар ороондо оруулха дүршэл тоогдоногүй. Олонхи колхозууд 1—2 отараяа искусственна аргаар үрэжүүлээд лэ, бэшыень орхижорхихо хойрог зан гаргана. Тиимэһээ зүндөө ябажа ороондо ороһон малнууд һубайрна, ототой болоһон, үгынь мэдэгдэнгүй үлэшэнэ. Тиигэжэ олон түл абтанагүй.

Энэ жэл аймаг дотор искусственна аргаар ороондо оруулагдаха ёһотой 2000 үнеэдэй 21 процентнь, 8000 хонидой хахадынь лэ үрэжүүлэгдэнхэй байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Щербаков, зоотехник нүхэр Маланов) 260 толгой үнеэ үрэжүүлхэ байгаад, оройдоол … толгой, Ста… нэрэмжэтэ … 300 үнеэнэй нэгышье үрэжүү… байха юм. Мүн бусадшье … зуудта иимэрхүү байдал үз…

Аймаг соо гүрэнэй плем… хүдэлжэ эхилээ. Тиимэһээ … зуудта һайн үүлтэрэй буха… нуудай үрэ үгэжэ шадаха … Теэд колхозууд энэ хэрэгые … гүй, нютагай үүлтэрэй буха… һүрэгтөө зүндэнь табижа, … үүлтэр һайжаруулха хэрэгые … гэ татана. Иимэл ушарһаа … дүнэн сарнууд 200—250 кило… шэгнүүртэй байна ха юм. Хон… шье оройдоол 1—1,5 кило… нооһо үгэнэ. Колхоз дотор … шье һубайршаһан эхэ малнуу… олон. Гэбэшье колхозууд … анхаралаа табинагүй, зоовет… жэлтэдые өөрынь ажал дээр… рэглэнгүй, ондоо ажалда ху… нэ.

МАЛ АЖАЛДА КОММУНИСТНУУД, КОМСОМОЛШУУД ҮСӨ…

Мал ажалай талаар хүдэл… һайнаар мэдэхэ, шадабари, ор… сотой хүнүүдые табяа һаа, т… һайн амжалтануудые туйлада… жэ мэдээжэ. Аймаг дотор дү… шэл ехэтэй болоһон һаалиша… нишод, мал адуулагшад … олон. Тэдэнэр эрхим ажалай … харуулдаг юм. Теэд залуу … нииe мал ажалда хүдэлгэхэ, … нииe хүмүүжүүлэн, мүнөө … эрилтэтэй зохилдуулан һурга… лаар анхарал оролдолго гар… нагүй. Мал ажал дээрэ ехэ на… болоһон, хуушан янзаараал ху… дуратай хүнүүд олон. Тэ… урдань һайн малшад байһа… һаа, зарим шэнэ арга дүрш… дадалдахагүй, шадахагүйшье … нууд үзэгдэдэг. Коммунист… комсомолшууд мал ажал … тон үсөөн хүдэлнэ. Зарим ко… зууд һаалишадые тон түргэн … дэг, тэдэниие нэгэ хүдэлмэри… урмашуулан хүдэлгэхые оролд… гүй байна.

Колхозуудта зоотехническэ … ралсал тухай асуудал март… шоо. Аймагай хүдөө ажахы… спекциин главна зоотехник н… Мухинов һүүлэй үедэ энэ хэр… эрхилнэгүй.

Закаменай аймагай хүтэл… лэгшэд, мүн колхознигууд … ажалаа хүгжөөхэ талаар 1959 … абаһан уялгануудаа сүм … хын тула эмхидхэлэй хүдэл… һайнаар ябуулха ёһотой.

Д. Аюш…
манай кор…

Ажалшадые эрхим hайнаар хангаха

...ЭМХИДХЭХЭ ...ШАДАБАРИИН ...АШААР

...шөө хабар байхада айлаар ябаа үндэгэ бэлэдхэхэ тусхай хүнүүд ...жилогдоhон байгаа. Гадна мага... киоск бүхэнэй наймаалагшад... энэ асуудалаар семинар үнгэр...дэжэ, тодорхой заабари үгтөө... Тиигээд тусхай фургон хүдөө ...хонуудаар гаража, үндэгэ бэлэд... бшуу.

Иигэжэ жэлэй эхилhэнhээ хой... худэлмэришэд, алба хаагшад ...он колхознигуудhаа хүдөө ажа... продуктнуудые худалдажа аба... хэрэгтэ анхаралаа ехээр таби...най ашаар Кударын аймагай бэ...дхэлэй эмхи зургаануудай хүдэл...эрилэгшэд абаhан уялгаяа дүүр... Жэлэй түсэбhөө гадуур 149 ...нган үндэгэ гүрэндэ бэлэдхээ.

Мүн Түнхэнэй аймпотребсоюзай ...лэдхэлэй конторын хүдэлмэрилэг...ад түсэбhөө гадуур 152 мян... үндэгэ гүрэндэ тушаагаа. ...нгаяа Түнхэнэй сельпогой хү...лмэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нү...р Домышев) ажалшадhаа ган...шье үндэгэ бэшэ, мүн мяха, hү, ...оhо худалдажа абаха хэрэгтэ тон ...эбхитэйгээр оролсожо, түсэбөө ...о үлүүлэн дүүргэө. Хүдөө ажа... продуктнуудые бэлэдхэхэ та... шалгарhан хүнүүд гүрэнэй ...далдаа наймаанай, потребкоопе...ацнин хүдэлмэрилэгшэдэй профсо...ай райкомой болон аймпотреб...юзай Хүндэлэлэй грамотада хүр...эн байна.

Мүн Баргажанай, Зэдын, Курум...най, Ториин, Хориин аймагууд ...лэйнгээ даабаринуудые амжалта...йгаар бэелүүлэө. Республикын ...лэй түсэб 104,3 процент дүүргэг...

К. Данилов.

ШИИДХЭБЭРИНЬ ...ААРhАН ДЭЭРЭЭ ...ЛЭШОО

...Доодо Ториин, Зэлтэрын, Бургал...айн сельпо hарhаа hара бүри тү...бөө дүүргэнэгүй. Үбhэ, таряа ху...алгын үедэ колхозниггуудай дунда ... сельпо нүүдэл наймаа эмхидхэ... шадаагүй байшоо. Мүнөөшье ...этэй юумэ хэнэгүй.

Наринай сельпогой магазинуудта ...ссортиментын ёhoop худалдаанда ...йха олон эд бараан дуталдана. Мүн нниітын эдеэ хоол hайжаруул... тушаа бага анхарал хандуулаг...на. Аймагай түб тосхоной столо...до мяханай, огородой эдеэнэй ...ил тон хомор, эдеэ хоол үдэрhөө ...эртэ нэгэл янзын байдаг.

...Энэ жэлэй 8 hарын дүнгүүдые ха...хада Ториин аймаг дотор 1 мил...он хахад түхэригэй эд бараан ху...лдагдаагүй хэбтэнэ.

Аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэг...эд нүхэд Пискунов, Филиппов гэг...эд хүдөөгэй магазинуудаар бүри ...адатгүй, хүн зоной эрилтэ тухай ...нирходоггүй.

Худалдаа наймаа hайжаруулха ...илтоор, аймсоведэй гүйсэдком... ...мпотребсоюзай хүдэлмэри тухай ...уудал энэ жэл хоёр дахин хара... үзэhэн, шиидхэбэри абаhан бай... Теэд хубилалта болоогүй, аба...ин шиидхэбэринь дүүргэгдээгүй ...эшоо.

Д. Ниндыпов.

Улан-Удэ городой нарайлалгын гэрэй хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүхэндэ гимнастика хэдэг заншалтай болонхой. **Зураг дээрэ:** хүдэлмэрилэгшэд гимнастика хэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

НҮХЭР НИКОЛАЕВ, ТАНДА ХАНДАНАБ

Манай совхозой нэгэдэхи фермын хүдэлмэришэд адууhа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхын, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абахын, ороохо таряанай болон овощиин үндэр баян ургаса хуряахын, малдаа хүсэд хүрэхөөр үбhэ тэжээл бэлэдхэхын тулада хаба шадалаа гарган, эдэбхи үүсхэлээ бадаруулан ажаллана.

Иимээр хүдэлжэ байhан хүнүүдэй культурна эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандадаг ушар тушаа хэлэнгүй байхын аргагүй. Эндэхи ажалшадай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри үнинэй ябуулагданагүй. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд лекци уншаба гэжэ дуулдаагүй, орон дотор, хилын саагуур боложо байhан hони дуулгаха хүн байдаггүй, түрүү хүнүүдэй ажалай амжалта тухай үдэр бүри дуулгагданагүй, кино мүртэйгөөр харуулагданагүй. Үнэндөө манай фермын клуб 1957 онhоо хойшо хүдэлнэгүй тэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ушар шалтагааниинь юуб? Фермын бухгалтер нүхэр Воронина клуб даагшые зорюута барихань гарзатай гэhэншүүгээр хэлэдэг. Совхозой түрүү фермэдэ клубые даагшада түлэхэ мүнгэн байхагүй гэжэ хэлэхэдэ, хэн үнэншэхэб?

Зарим хүдэлмэришэд иигэжэ хэлэдэг: «Ажал хэхэш, хэхэш, теэд хэр зэргээр нормоёо дүүргэhэнээ мэдэхэгүйш. Салингай гарахадал тэды түхэригэй ажал хэhэн байгаа хаб гэжэ hанахаш». Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, совхозой нэгэдэхи фермэдэ социалистическэ мүрысөөн ёhо тэдысэ эмхидхэгдэдэг, соёл сурталай болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагдадаггүй болоно.

hайнаар ажаллажа байдаг манай фермын ажалшадай дунда ябуулагдадаг соёл сурталай, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие hайжаруулаа hаа, ажалай бүри ехэ амжалта туйлагдахал байгаа гэжэ совхозой парткомой секретарь нүхэр Николаевта hануулха дуран хүрөө юм даа.

П. Будажапов,
Сэлэнгын совхозой нэгэдэхи фермын хүдэлмэришэн.

Миллионhoo дээшэ түхэриг арьбалха

Үйлэдбэри дээрээ техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгые уралан нарижуулагшад гол түлэб шиидхэдэг болонхой. Зэдын комбинадта уралан нарижуулагшадай мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ юрын хүдэлмэришэд, технигүүд болон инженернүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эндэ уралан нарижуулгын дурадхал оруулха hара үнгэргэгдөө. Тэрэнэй туршада (август hара соо) комбинадай уралан нарижуулагшадhаа 223 дурадхал ороо. hайшаагдаhан 206 дурадхалай 127-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Энээнэй ашаар жэл соо 1 миллион 311 мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олдоо.

Энэ мүрысөөндэ механическа заhабарилгын заводойхид түрүүлээ. Тус предприятиин найман хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэн уралан нарижуулагшадай мүрысөөндэ хабаадалсаhан байха.

Мүрысөөндэ хабаадалсаhан 168 хүнэй зууниинь хүдэлмэришэд болоно.

Механическа заhабарилгын заводой токарь Василий Степанович Карасёв hарын хугасаа соо 4 дурадхал оруулаа. Тэдэнь бултандаа үйлэдбэридэ хэрэглэгдэнхэй. Заводой мастер нүхэр А. И. Андрушевич уралан нарижуулгын табан дурадхал оруулhан юм. Тэдэнэйнь нэгэн hайн сэгнэлтэ абаа. Үйлэдбэри дээрэ хэрэглээд байхада, кислородно станциин түхеэрэлгэ шэнэдхэн хубилгагдаха, хүдэлмэришэдэйнь ажал нилээд хүнгэрүүлэгдэхэ байна.

К. Полонных.

Студентнэрэй практика эхилбэ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтдай hүүлшын курснуудай студентнэр городой болон республикын hургуулинуудта багшалгын практика гаража эхилбэ. Ерээдүйн багшанар ород, англи, немец хэлэнүүдээр, түүхэ болон литератураар тематическа хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Тиихэтээ хамта, классна хүтэлбэрилэгшэдэй туhалагшадаар, пионервожатануудаар хүдэлмэрилнэ. Тэдээнэй хүтэлбэреэр hурагшад ханын газетэ гаргана, уран hайханай концертнүүдые бэлэдхэнэ.

И. Ярневский.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

СУУРГА

РАССКАЗ

Минии бэшэhэн «Баирмагай станци» гэжэ зохёол уншаа hэн гүт? Хэрбээ уншажа үзэhэн hаатнай, айхабтар шашаг олон үгэтэй, Аюр гэжэ ажалша бүхэриг хүбүүтэй Жаргал хүгшэн hанагдажашье болохо.

Тэрэ хүгшэнтэй тохёолдоhон нэгэ ушар тухай мүнөө хэлэхэеэ hананабди.

Жаргал хүгшэнэй Аюр хүбүүнэй аймагай центр ошоходонь, эхэнь суурга захиба. Теэд олон янзын хэрэгээр ябаhан хүбүүниинь суурга асархаяа мартажархёо. Жаргал хүгшэн балай ехээр гэмэржэ олон юумэ хэлэбэшьегүй.

— Зай, город ошохоёо байгаа хадаа тэндэhээ суурга асараарайл даа, — гэжэл дуугарба.

Улан-Удэ ошоhон хүбүүниинь ходо яаралтай ябаhан байжа, эхынгээ захил бэелүүлхээ энэ үдаашье баhал уг таhа мартажархиба.

Аюр гээшэмнай эхэдээ яhалал мээхэй, түрэhэн эхээ ехэл hайн hайханаар үргэжэ байдаг хүбүүн юм. Хүн болгоhон hайхан ашыень харюулжа, энэ гэхэ юумэ дутаагаагүй гээшэ. «Гэртэтнай шубуунай hүнhөө бэшэ юумэн булта бии. hүрхэйл хүбүүтэй, ашагтай золтой хүгшэн гээшэт» гэжэ хүршэ хүгшэдэйнгөө хэлэхэдэ, Жаргал хүгшэн хабаяа үзэжэ маhаганашаха юм. Тиигээд олон үгэнь эхилшэхэ даа.

— Юундэ гайхаа гээшэбта! Ганса эхээ үргэхэгүй hаа газар дээрэ үхибүүн яахаяа түрэхэ ёhотойб? Гэртэтнай гансал шубуунай hүн үгы гэнэ гүт? Ашата эхэдээ шубуунай hү асара гэжэ ама гараал hаам, Аюр хүбүүмни ангир галуун хоёрые хоюулайень hаагаад гүйжэ ерэхэ жэшээтэйл.

Зүб даа... Жаргал хүгшэн юугээршье дутаа дундадаагүй. Теэд лэ Улан-Удэ ошожо ерэhэн хүбүүниинь захиhан суургыень мартаhан лэ нэгэл зэмэтэй. Түмэр суурга ээлтэйл юумэ hаабза даа. Аюр эды тэды түхэригшье гамнаа бэшэл. Суургаhаа шухала хэрэгүүд олон аад лэ мартажархёо ааб даа. Зорюута суургын хэрэгээр ошоо бэшэ ха юм.

Харгыhаа үлдэжэ бусаhан Аюр дуугайхан hуужа эдеэлнэ. Олон үгэтэй эхынгээ захагүй унжагай ужаг үгэ заатагүй шагнахал эрхэтэй болоно.

—Мүнгэ гамнаба гээшэ гү гэхэдэ, тиимэ үнэтэйшье юумэ бэшэл даа... Захагүй олоороо залгаа жэрыжэ байдаг магазинуудай эгээл муухан магазиндань ороходоо, дуратай суургаяа абажа гараха юумэ бэшэ гү? «Ямар суурга хэрэгтэйб?—гэжэ hураад, наймаа хэдэг басаган арба—хорин янзын суурга асаржа, урдашни наярса хаяжархиха жэшээтэй юумэ бэшэ гү? Худалдажа абахаяа hанаhан хүндэ хулпаагай зэргэ жааханиуудшье, ахир жааахан, үхибүүдэй аятайхан наадаан хай хэжэ наадахааршье, арбан дархашуулай эмдэжэ шадахаар бэшэ, амбаар складай адар томошье суурганууд дүүрэн байгаал ха даа. Олондо хэрэгтэй юумэ ороhон лэ магазинуудташ дүүрэн ха юм. Модон табсангай нахиима эд барааншье...

Эхынгээ олон табан үгэhөө хүбүүниинь ехэл хашаран hуужа эдеэлнэ. Нэгэ хүгшэнэй нэгэл хэлээшээ нёло-нёло хэлэжэ, гэмэрэлгүй сагта гэмэржэл, шашахагүй үедэ шашажал hуухада аятай гээшэ аал даа? Олонhоо оложо захиhан юумэнь яяр яндан суурга ха юм. Гэмэрэлтэйшье, гэмэрэлшьегүй юумэдэ шашаг үгэеэ үлхэжэл байдаг ямар хүгшэн гээшэб. Эхэ тээшээ хараад түр зуура hуубашье, Аюр юумэ хэлэбэгүй. Үгэ хэлэжэ болюулха бэшэл аад, яахабши даа. Гал унтараахаяа hанаа hаа, дээрэнь дари хаягша аал? Аюрай эдижэ байhан эдеэн байн байн, садахаhаань урид амта шэмэгүй болошоhондол болоно.

—Эжы... Хайрлыт, хэшээгыт... Гэмтэйлби... Гэнэ гай боложо, захиhан тэрэ суургыетнай мартабалби. Хожом танда заатагүй асархалби. Ганса бэшэ, дүрбэ табаншье суурга асархадамни болохол.

—Намда дүрбэ, табан суурга хэрэггүй. Би эндэ суургын магазин ларек нээхэеэ, түлхюур суурга худалдажа түхэриг мүнгэ олохоёо hанаагүйб. Намда бараг hайн гансал суурга хэрэгтэй. Хэлэлгэ ядаагүй ха юмши. Хэды хэлэхэ хүн гээшэбиб? Толгойдоо найдаагүй hаа, тобшоор юумэ тэмдэглэдэг блокнот дээрээ бэшэхэдэ ядаг юм. Тиигэжэ мартамхай болохоор үбгэн наhан hаа зэргэтэй. Үхи мохоо болошохоор үбшэ зэмдэгтэшье нэрбүүлhэн хүбүүн бэшэш. Өөрыншни бала сала дээрэhээ болоо гээшэ. Юрэдөө хайшаахан хүбүүн гээшэбши?

— Хэлэhэн юумэнь ганса суурга. Хайшаа хоргодохо, хаана орохо юм гээшэб? Яаhан хээhэн хашартай юумэ гээшэб?

— Үгэhөөмни хашаржа зобохоhоо айгаа hаа, суурга асархаяа яагаа хүмши? Гэмэргэн муу, яяр яндан эхэтэйгээ мэдэжэ ябадаг хүбүүн hаа, хара түмэр суурга асараад, хамар дорохи хахархай амыень таглахаяа, арбан түхэригтэ суургаар абяа шэмээгүй болгохоёо яагаабши?

— Эжы, иигэжэ хэлсэе. Та мүнөө дуугай бологты. Бидэ хоёрой хэмнайшье суурга гэжэ гансашье удаа бү дурдаг. Үглөө болотор хэн нэгэмнай гэнэдэжэшье «суурга» гээд ама гараа hаа, зуун түхэригэй ялада унаха гэлсээбди. Би үглөө үдэр морёо тэргэлээд, зорюута Горхоной станци ошожо ерэhүү. Хэрбээ гэнэ гай боложо тэндэ суургын үгышье байгаа hаа, ондоо тээhээ олуужаб. Суургагүйгөөр ерэхэгүйб гэжэ ама алдаhуу. Ойлголсоо гүбди? Эжы, «суурга» гэжэ гэнэдэжэшье үглөө болотор ама гараhан хүмнай зуун түхэригэй ялада унаг. Зай гү?

— Би ялаhаа айхагүйб. Мянганшье түхэригэй ялада унаа hаам, ши өөрөөл түлэнэ бэзэш. Ши ганса эхые урдаа хаража hуунаш. Арбан эхэтэй байбал, юhэн эхымни hайчшье hаа—ганса эхэмни гэмэргэн муу гэжэ ябахадашни болохо hэн. Ганса эхэмни гэмэрнэ, иигэнэ тиигэнэ гэжэ зон нүхэдтөө, айл аймагтаа хэлээд үзэл даа. Ямаршье hаамни хүн намайе наада барихагүй. Харин ганса эхынгээ дура гутаана, түрэhэн ганса эхынгээ сэдьхэл тэбшэнэгүй гэжэ хүн шамайе өөрыешнил шоо үзэнэ, шобто харана бэзэ.

Үгы даа, үгы. Эхынгээ урдань орохо бэшэ хадаа уяраагаад, эшээгээд үзэхэл болоо. Аюр ехэл зохидхоноор, бии үгы арга шадалаа сүм гаргажа, ашата эхынгээ урда альгаяа дэлгээгээд, hөөл зохидхоноор эхилбэ:

—Эжы, та намда хэлэгтыл даа. Суурга гээшэмнай юун гээшэб? Хаана, хэзээ, хэдынэй үедэ, хэнэй hанажа бүтээhэн юумэ гээшэб? Та энээниие мэдэнэ гүт? Нэгэ хүнэй айхабтар ехэ зөөритэй, садхалан байгаад, үргэн олон арад зоной ядаржа тулижа байхада хэгдэhэн юумэ ха юм. Би гансааран садхалан байхаб, бусадай яахадашье намда хамаагүй гэжэ хэлэhэн хүнэй амбаар сайбаяа, абдар ханза сүндүүгээ суургадаhан юумэ ха юм. Бидэнэр коммунизмда орожо байнабди. Арад олоной байдал үдэр үнгэрхэ бүри hайжарна. Хүн зоной сознательность дээшэлнэ, анха урдандаа хүндэ байhан хэнтэг хомхой hанал, хүнэй юумээр зөөри хэхэ, булимтарха, үлүү хаража булуу химэлхэ тиимэ үзэгдэл хүнэй сэдьхэлдэ жэл ерэхэ бүри бага болоно ха юм. Ажалаа хэжэ, ашаг олзоёо ехэжүүлжэ, гүрэн түрэеэ бэхилжэ, үни холоhоо хүн зоной хүсэhэн коммунизмын ерэхэдэ, хамаг суургаяа музейдэ үгэхэбди. «Харагты. Хүн зон юумэеэ энэ түмэрөөр суургалдаг байгаа. Юундэб гэхэдэ, зарим нэгэн бусадай юумые өөрөө мэдээд, hурангүй абашажа болохо байгаа» —гэжэ хожом музейдэ ороhон тэрэ суургын доро бэшээтэй байхал. Танай аша үринэр, минии басаган Баирма, Баирмагай үхибүүд тэрэ суурга хаража гайхахал. Миhэлзэн энеэлдэжэ, толгойгоо hэжэрхэл. Түрүүшээр этигэхэгүйл. Тиихэдэ этигэшэгүй hонин байхал.

Жаргал хүгшэн дуугай болобо. Хүбүүнэйнь хэлэhэн эдэ үгэнүүд шашаха дуратай хүгшэнэй толгойдо юу хээ хабшуулаа юм гү? Али өөрөө хашараа юм гү, бү мэдэе. Теэд лэ «суурга» гэжэ үгэ хэлэжэ зуун түхэригэй ялада унахаhаа айhан бэшэл байха. Тэрээнhээ ондоо нэгэл шалтагаанаар дуугай боложо, хүбүүндээ нэгэ бага ами үгэбэ.

Тэрэ гэhээр дүрбэ гү, али табан үдэр үнгэрбэ.

Үглөөгүүр эртэ, hаяхан үдэр болоод байхада, Жаргал хүгшэн унтажа хэбтэhэн хүбүүнэйнгээ мүрhөө мэгдүүхэнээр татаад hэрюулбэ.

— Хүбүүн, бодол даа!—гээд Жаргал яаруулна.

— Эжы... Юун болооб?

— Бодыш гээ хадамни, бодыш даа. Хүхын дуунай hүни бэшэл. Түргөөр хубсалал даа, газаа гарае...—гээд дабтаба.

Аюр түргэхэн хубсалаад, эхээ дахажа газаа гараба. Газаа шэнэхэн хярмаг саhан оронхой, hэрюун hэбшээтэйшье hаа—hалхигүй, ехэл hонор зохид байгаа. Жаргал хүгшэн Аюраа дахуулаад, амбаарайнь ойро байдаг томо эргэнэгэй хажууда абаашаба.

— Хүбүүн, харал даа. Хониноймнай гуя мяхан үгы байнал... Нохой эдеэ гэжэ түрүүшээр hанааб, теэд яhа уhан байхагүй... Тиигэжэ гайхажа байтараа, тээ тэрээхэн мүр гэнтэ обёоржорхёоб. Хара даа, эндэhээ, манай эргэнэгhээ сэхэ урагшаа годиршоо.

— Яаhан харатай юм. Байза. Мүрыень мүшхөөд үзэхэм. Хярмаг дээгүүр мүрын үшөөл эли, эртэ хадань мүр оостой ха юм.

Жалжагы сабхи гуталай мүр «энээгүүр, энээгүүр, арилааб, наашаа наашаа»—гэhэндэл Аюрые хойноhоо дахуулаад харгыда орошобо. Харгыгаар нэгэ бага ябад гээд, зүүн тээшээ годиржо ханаабай эрье дээгүүр арилшоо. Жаргал хүгшэн тонгойжо хараад:

— Аюр, наашаал даа. Энэ үхэмэрэйшни зүүн сабхинь урдаа зузаан халааhатай. Харана гүш, табсантаад байна. Баруун гуталайнь урдахи хахад жэгдэхэн, табсангүй ха юм,—гэжэ батална.

— Ямар амитан гээшэб. Заатагүй олохоб. Намhаа холо ошохогүй,—гэжэ аман соогоо гүнгэнэн, Аюр ехэл шууд ябана.

— Хүбүүн, орхихошни гү даа. Хяараг даа сааш. Наhанай хоол хэхэ бэшэбди. Эдиhэн тэрэшье үлүү болохогүй, эдюулhэн бидэнэршье хонхойхо хотойхогүйбди. Мууе hанажа залгихагүй, hайниие hанажа залгинаабза,—гэжэ Жаргал хүгшэн гэнтэ гэдэргэ шархаалхана.

— Үгы... үгы... Тэрэ золигые заатагүй олохо байна... Ажал хэhэн хүнэй юумэ ядаха саг бэшэ. Мүртэнь ороhон аад, мүрыень мүшхэнгүй бусаха гээшэмнай хулгай худал хэжэ яба гэжэ тэрэ яндуулые дэмжэhэн дэбэргэhэн ябадал болохо бшуу. Баригдаха ёhотой хулгайшаниие барингүй орхёо hаа, тэрэниие өөгшөөhэн hайшааhан хэрэг болохол. Үшөөшье доро. Тэрээнтэй хамта өөрөө хулгай хэлсэhэнтэй адли. Барижа хатуугаар хэhээхэ байна. Гуя мяхан тэрэл бэзэ. Гурба удаа эдихэдэ, гуя мяхан дууhаха. Колхоз нютаг соо хулгайшан байха ёhогүй. Ганса шэшэнгир буруу hүрэг малые бултыень будадаг..., гээд, Аюр хормойгоо шуужа ябадалаа улам түргэдүүлнэ.

— Хулгай хэхэhээ муухай юумэ үгыншье үгыл даа...—гэжэ Жаргал хүгшэн зүбшөөрнэ.

Шэнэ ороhон хярмаг саhан дээрэхи мүрнүүдые хаража ябаhан Аюр Жаргал хүгшэн хоёрой урда саhатай үйлсэ бэшэ, айхабтар үргэн сагаан саарhан, гайхалтай галбагар ехэ бэшэг шэнги. Саhан дээрэхи мүрнүүд хүнүүдэй бэшэhэн бэшэгтэл аб адли. Бата Далайтанай үүдээр гараад, фермэ тээшэ ошоhон хоёр мүр хүндэлэн гарана. Республикын алишье аймагта мэдэгдэхэ эрхим hаалиша Бата-Далайтанай басагад—Дулма Цыпил хоёр эртэлжэ фермэ тээшээ шамдан ошоо... Хяhа тээшээ баhал эртэ ошоhон Ринчин дарханай мүр энээхэн байна: үдэрэй богонидо дархашуул эртэлжэ ажалладаг. hургуулиин үхибүүдэй ирагар хөөрхэн мүрнүүд үшөө энэ саhан дээрэ аржылдан сохигдоо үды. Гурбан үнеэ тууhан валенкатай нэгэ хүн энээгээр ябаа. Хэдшьеб үбhэндэ гү, али тээрмэдэ талха татахаяа эртэлжэ зорёол ха—шаргатай гурба—дүрбэн моридой мүр үйлсын дундуур hэтэ гаража ошоо. Иимэ хара эртэ нэгэ айхабтар томо мүртэй хүн огородшон У Янай жаахан гэртэ сэхэ ерэжэ ороо. Хилээмэнэй пекарни тээшэ ошожо ябаhан Раднын Гундэтэй Аюр Жаргал хоёр уулзаба.

— Амар сайн!.. Иимэ эртэ хайшаа яарабат?.. Юугээ гээгээбта?—гэжэ ходо ходо доошоо хараашалhан Аюрhаа Гундэ асууба.

«Нэгэ яндан амитан хонинноймнай гуя хулуугаа. Тиигээд мүрыень мүшхэжэ ябанабди»—гэбэ. Эхэ ху-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗУБШЭЛ

Хартаабха, корнеплод үбэл яажа хадагалхаб

Мүнөө жэл республикымнай олон... аймагуудта хартаабха, турнепс ...олон тэжээлэй бусад корнепло...ууд урда урдынхиhаа элбэгээр ур...нхай. Бүхы ургасаяа хаhа саг ...онь hайнаар хуряажа абаад, зо... газарта зүбөөр хадагалжа, ...лдөө, хабартаа малда эдюулхын ...ла колхоз, совхоз бүхэн оролдохо ...отой болоно. Теэд олонхи ажахы...удта тэжээлэй корнеплод үбэл... хадагалха байра, түхеэрэлгэ ...жэ байдаггүй. Тиимэhээ зарим ...зарта тэжээлэй корнеплодуул ...оор хадагалагдангүй ехэнхи ху...инь жэлhээ жэлдэ хүлдэжэ, муу...жа, хэндэшье хэрэггүй болодог. Манай эндэ тэжээлэй корнеплодуудые гаргаша багатайгаар, зү...өр хадагалжа абаха ямар арга ...гээшэб?

КОРНЕПЛОДУУДЫЕ НҮХЭН, ТРАНШЕЙ СОО ХАДАГАЛХА ТУХАЙ

Сибириин зарим областьнуудта ...энэ арга илангаяа үргэнөөр хэрэг...дэг юм.

Нэн түрүүн малай байрада ду...шэг, дороhоо уhа гарахагүй га...арта, хүндэлөөшөө 1,5—2 метр ...гэнтэй, утаашаа 5—10 метр ...атай, 2 метр гүнзэгы нүхэ (тран...эй) малтаха хэрэгтэй. Тэрэнээ ...шо урагшань гонзойлгожо мал...вада hайн. Нүхэнэйнгөө оёорто ...дундуурнь, утаашань нариншаг зууха малтаад, тэрээн дээрэ рещётко дэбдихэ шухала. Тиигээд тэндэhээ өөдэнь агаарай модон сорго (хоолой) гаргаха. Бэлэн болоhон нүхэн соогоо малда эдюулхээр илгагдаhан хартаабха, турнепс гэхэ мэтэ ургамалнуудаа дан дүүрэн бэшээр адхаад, дээтүүрнь нимгэхэнээр hолоомо дэлгээжэ, 50 сантиметр зузаанаар шорой хаядаг юм. Удаань hолоомоор зузаахан болотор хушаха ушартай. Үбэл тээшээ хүйтэхэн болоходонь, дээрэhээ 25—30 сантиметр зузаанаар хуурай шорой, аргал шэбхэ адхаха хэрэгтэй. Нүхэнэйнгөө досоохи халуун, хүйтэниие ходо шалгажа, 0—2 градусhаа дулаан болгохогүй, агаарынь 90—95 процент шиигтэй байжа болохо. Досоохи халуун, хүйтыень шалгахадаа нариншаг түмэрэй үзүүртэ термометр уяад, нүхэнэйнгөө сорго хоолой руу хэжэ, оёортонь табиха ёhотой юм. Нүхэн соохи корнеплодуудые хулганаа, хорхойн эдихэгүйн тула тэндээ дээрэhээнь ланник нимгэхэнээр тараах шухала.

КОРНЕПЛОДУУДЫЕ МИИН ТАЛАДА ОБООЛЖО ХАДАГАЛХА ТУХАЙ

Мүн зарим газарта, илангаяа манай хүршэ Эрхүүгэй областьдо хартаабха, турнепс гэхэ мэтэ ургамалнуудые үбэлдөө талада миин обоолоод, hайнаар хушажа хадагалдаг болонхой.

Тэжээлэй корнеплод хадагалхын гула дулаан, тэгшэ, доболиг газар олоод, хайша хайшаа (хажуу тээшээ) 1,5—2 метр үргэнөөр, утаашаа 10—20 метрээр ба доошоо 20 сантиметрээр хонхойлгожо малтаха. Тэрэнэйнгээ оёорто утаашаа ходо гараhан хүйтэн орохо, гараха нариншаг зууха малтажа үгэдэг юм. Тэрэ зуухаар хура бороотой уhанай досоошоо урдахагүйн тула хоёр захыень гүнзэгыгөөр малтаха. Тиигээд канавтаа нариихан модо гү, али дээгүүрнь мүшэр, бургааhа дэбдихэ байна. Дээрэнь корнеплодоо адхаад, 1,2—1,5 метр үндэрөөр, оройень шобогороор обоолходо таарамжатай. Обоогой досоохиин нэгэ жэгдэ температуратай байхын тулада дундаhаа өөдэнь сорго хоолой гаргажа үгэхэдэ болохо. Тиигээд обоотой корнеплодые 50—60 сантиметр зузаан болотор шоройгоор hайса хушаха. Илангаяа хаяаень бүришье зузаанаар хушаха шухала. Хүйтэншэг болохолоорнь дээрэhээнь 2—2,5 метр зузаанаар hолоомон хушалта хээд, тэрэнэйнгээ hалхинда хиидэхэгүйн тула нимгэншэгээр шорой хаядаг юм. Харин бүри ехэ хүйтэндэ обоогойнгоо дээрэhээ 10—15 сантиметр зузаан аргал шэбхээр дулаалжа хушаха хэрэгтэй.

Корнеплодоо нүхэ траншейдэ гү, али миин обоолжо хадагалбал, дээрэhээнь хүйтэн шоройгоор хушажа болохогүй. Юуб гэхэдэ, хушалтань бэлээр хүршэдэг юм. Тиимэhээ тэрээниие элhэлиг шоройгоор хушахада зохистой. Обоотой корнеплод хушахадаа шорой, hолоомоёо дороhоонь өөдэ, хаяаhаань эхилжэ, дээшэнь ябталан хушаха хэрэгтэй. Эгээ hүүлдэ оройень зохидоор, бороогой уhанай тогтохогүйгөөр, хажуу тээшээ гоожохоор нюруулан хушахада hайн.

Нүхэн, обоонуудай досоохи халуун, хүйтые үдэр бүри шалгаха, үлүү ехээр хүрэхэ болоо hаань—сорго хоолойн амhар бүгэлхэ. Харин досoohoo ехээр халаа hаань, хоолойн амhар нээжэ үгэхэ ёhотой. Шанга хүйтэнэй үедэ корнеплодойнгоо хүлдэхэ болоо hаань, нүхэ, обоогоо үшөө hайса hолоомо, шоройгоор хушаад, бүхы сорго хоолойнуудынь даб дээрэ hолоомоор шэглэхэ шухала.

Мүн зарим ушарта hайнаар, хуурайгаар абтаhан хартаабха, турнепс гэхэ мэтые нүхэн траншейдэ гү, али миин обоолоодшье хадагалхадаа, хүйтэн ба халуун агаарай сорго хоолой хэнгүйгөөр хушахада өөрэгүй.

Корнеплодуудые тусхай байра соо хадагалбал, 1—1,5 метр зузаанаар адхаха, үгышье hаа сүшээгүүд соо хэхэ хэрэгтэй. Хранилищи соохи агаарые 2 градус тухай дулаан байлгахада hайн.

Хэрбээ тэжээлэй корнеплодуудые хадагалха нүхэ, траншей, обоо бэлдэжэ хүшэ хүрөөгүй hаа, хүйтэн зандань, малайнгаа байра шадар сэбэр газарта обоолжо, hолоомоор хушаад байлгадаг. Тэрээниие малда эдюулхэhээ урид ехэ тогоон соо хүйтэн уhанда хэжэ гэдхээхэ шухала.

В. Тарасова,
республикын Хүдөө ажахын министерствын агроном.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

АМАРАЛТАДА ҮДЭШЭБЭ

Улан-Удын мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад фабрикынгаа директорые амаралтада үдэшэбэ. Павел Федорович Букарев нютагай промышленностьда ажаллажа эхилһээр үнинэй юм.

Нүхэр Букарев нютагай промышленностиин хүтэлбэрилхы тушаалда ажаллажа байха үедөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлдэг, эдэбхитэй үүсхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ байһан юм.

Мүнөө Павел Федорович жара наһаяа гүйсэжэ, жаргалта һайхан сагта амаралтада үдэшэгдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ:

— Жараяа хүсэжэ амаралтада гарабаб гээд һанаагаа амархагүй, харин сугтаа ажаллажа ябаһан нүхэдтөө туһалха, мүн предприятяа улам саашадань хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлжэ байхаб.

Нүхэр Букаревые амаралтада үдэшэхэдөө КПСС-эй горком, райком Хүндэлэлэй грамота, фабрикын хүдэлмэришэд — үнэтэ бэлэг барюулжа, удаан жэлдэ ажаһуухыень хүсэһэн байна.

Т. Бадмаин.

ХИТАДАЙ ВЫСТАВКЭ

Бурядай АССР-эй хизаар ороноо шэнжэлдэг Хангаловай нэрэмжэтэ музейдэ Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэ эмхидхэгдээ. Тэрээндэнь Хитадай уран дархашуулай алтаар, модоор, шулуугаар, шэлээр, шаазанаар, яһаар хэгдэһэн элдэб янзын амһарта, гэрэй хэрэгсэлнүүд табигданхай.

Выставкын экспонадуудай дунда алтаар хэгдэһэн зүйлнүүд хүн зониие ехээр һонирхуулна.

Ж. Жалсанов.

Зураг дээрэ: выставкэдэ табигдаһан экспонадууд.

Л. Хайдуровай фото.

„ЗЭД МОРИТО"

Петр I хаанда зорюулжа табигдаһан памятник Ленинградта бии юм гэжэ тэрээгүүр ябаагүй хүнүүдшье мэдэхэ, «Түмэр хазаараар Россие хазаарлаад, сорой[л]гон тэгүүлүүлһэн» тэрэ хаанай памятнигые Фальконе гэжэ гэгээн бэлигтэ скульптор бүтээһэн гэдэг.

Фальконе «зэд моритой, зэд бэетэй хааниие» арбан хоёр жэлдэ оролдожо уралһан байгаа. Хэдэн олон бэрхэшээл дабажа, памятнигай хэб хээд, тэрэнэйнгээ һанаанда тааруу бэшэ байхада, дахин шэнээр хэб хэдэг байһан гэхэ. Тиигэжэ хэб бэлдэһэнэй удаа памятнигай табсан болгохоор шулуу бэдэржэ эхилһэн юм. Петербургда дүтэшэг, Лахта гэжэ нютагай намагтай газарта, табан метрһээ дээшэ үндэр шулуу олобо ха. Тэрэ шулуун Нева мүрэнөөр асарагдажа, Сенадай талмай дээрэ буулгагдаһан байгаа. Тэрэ шулуунай асарагдажа табигдаһаар байтар жэл хахад шахуу саг үнгэрһэн юм гэдэг.

Памятник шудхахын тула баһал ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Фальконе өөрөө шудхалаа хэжэ һураад, бүхы хара хүдэлмэриень хүтэлбэрилдэг болоһон байгаа.

Тэрэ памятник 1882 ондо нээгдэһэн байна. Гэбэшье Фальконе баяр ёһолол дээрэнь байлсаагүй. Юундэб гэхэдэ, Екатерина II хатан хаанай хажуугаархи ахамад түшэмэдүүдэй хашаха, хабшахада, скульптор Россиһоо ондоо тээшээ ошохо баатай болоһон гэдэг.

Петр I хаанда табигдаһан энэ памятник ородой искусствын гайхамшагта зохёолнуудай нэгэн гээшэ. Гайхамшаг бэлигтэйгээр бүтээгдэхэһээ гадна, мүн Александр Пушкинай ухаан бодолоо гүйлгэжэ бэшэһэн «Зэд морито» гэдэг суута поэмынь эхин болоһон байгаа бшуу. Пушкин хэдэн зуу дахин памятнигай хажууда ошодог, тэрэнэй һанал бодолые таахаяа оролдожо, нюурыень шэртэн харадаг, омогтой моринойнь хайшаа харайжа ябаһаниие мэдэхэеэ хүсэдэг байһан. Гэгээн бэлигтэ Пушкин бултыень таа[һ]ан байгаа. Хорин хоногто поэмэеэ бэшэжэ дүүргэһэн юумэл! Пушкинай поэмэ Фальконеин скульптура хоёрто адли юумэн олон. Поэмын ханхинаата мүр, бадагууд хайлуулагдаһан зэд шэнгеэр харьялан урдадаг бэшэ аал!

А. Субботин.

ЭДИР ШЭНЖЭЛЭГШЭД

Номин тунгалаг огторгойн эльгэн дундуур намарай сэлмэг хурса наран мүнгэн сагаан туяагаа нэбтэ харбан, иишэ тиишэнь сасана. Намарай һэрюун сагта Орлигой һургуулиин аха классуудай һурагшад түрэл нютагаа шэнжэлхээр хоёр бүлэг боложо хубаараад, Тиисэ нуга, Сэнцэ голдо хахад һараар гараһан байгаа. Эдэнэр холын аяншалгада ябахадаа элдэб олон шулуу, байгаалиин баялиг шэнжэжэ үзэһэн, хараһан байна.

Һурагшад экскурсида ябахадаа үзэһэн хараһанаа түрэлхидтөө, үетэн нүхэдтөө һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

— Бидэнэр хэдэн үдэрэй туршада амитанай дабашагүй үндэр хабсагай өөдэ гараһан, тэндэһээ үнгэ бүриин гоё шулуу оложо асарһан байнабди, —гэжэ 5-дахи классай һурагша Нима Дабаев үетэн нүхэдтөө хөөрэнэ.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) һурагшад Санжа Галсанов, Лиза Арзухаева, Света Шарханова, Сергей Мунконов гэгшэд олоһон шулуугаа хаража байна.

Д. Дугаровай фото.

НӨӨСЭЛГЫН ТИРАЖ ВОЛОХОНЬ

Шүүбэритэ нөөсэлгын ээлжээтэ 34-дэхи тираж мүнөөдэр — октябриин 4-дэ Заиграйн аймагай Ново-Ильинка тосхондо болоо.

Бурядай республикын Министрнүүдэй Совет тираж үнгэргэхын тула тусхай комисси байгуулһан юм. Тэрээндэ хүдэлмэришэд, колхозой гэшүүд, алба хаагшад, партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд оруулагданхай. Комиссиин түрүүлэгшэнь—республикын финансын министрын орлогшо нүхэр А. П. Ильин.

Нөөсэлэгшэдэй мянган номерой 25-дань шүүбэри тудаха юм. Тэдэнэй тоодо: хоёр зуун процентын нэгэ, зуун процентын хоёр, табин процентын хоёр, хорин табан процентын хорин шүүбэри тудахаар хараалагдана.

Һүүлэй үедэ республикымнай ажалшад шүүбэритэ нөөсэлгэдэ олоороо хабаададаг боложо байна. Байгша оной апрель һарада 190 гаран хүнэй нөөсэлгын дэбтэрэй номерынь тудажа, 70 мянган түхэриг шүүһэн байна.

М. Халбаев.

Мүльһэн хүүюур тухай

Москвагай гүрэнэй университетэй студентнэр СССР-эй Наукануудай академиин географиин институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ нүхэр В. Преображенскиин хүтэлбэри доро һонирхолтой шэнжэлгэ хэһэн байна. Ехэ үндэрһөө урдажа байтараа хүйтэндэ дайрагдан, мүльһэн сэбдэг болошоһон хэдэн хүүюур Байгал шадарай хадануудта олоо. Студетнэрэй шэнжэлһэнэй ёһоор, Становo хадада 31 тиимэ мүльһэн бии гэжэ тодорхойлогдобо. Энэ хадада тогтоһон мүльһэнэй талмайнь 15 километр шахуу болоно.

«Вокруг света» журналһаа абтаба.

Бүлэнэрэй баяр

— Шэнэ байрадаа хэзээ нүүхэтнайб?

— Мүнөөдэрһөө... гэлдэһэн хүхюутэй хөөрэлдөөн ПВЗ-гэй транспортна цехын хүдэлмэришэдэй дунда болобо. Иимэ ушар эндэ ходол боложо байдаг. Заводой транспортна цехын хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр бариһан найман байратай шэнэ гэртэ һаяхан нүүжэ ороод, бүлэнэрөө баясуулба. Хүдэлмэришэд И. Лындин, А. Салтыков, А. Кравцов, К. Кузнецов, В. Власов, В. Перденков, А. Кузьмин, П. Селецкий гэгшэд һаруул, уужам байшангуудта орожо түбхинөө.

К. Хомутников.

Хилын саанаһаа

ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесс...

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 2. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ юрэнхы политическэ дискусси үргэлжэлүүлэгдээ.

Үсэгэлдэр үглөөнэй пленарна заседаниин нээгдэхэдэ, Ливиин түлөөлэгшэ Мухиддин Фикини үгэ хэлээ. Эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан Африкын арадуудай тэмсэлые һайшааха зуураа, алжир арадта эсэргүү дай хэхэеэ болюулхынь тулада Францида нүлөөлхыень Генеральна Ассамблейе тэрэ уряалаа.

Африкада ядерна зэбсэг туршаха гэжэ Франциин һанаашалжа байһые Ливиин делегациие толгойлогшо буруушааһан байна.

СССР-эй болон США-гэй правительствонуудые толгойлогшонорой хоорондо болоһон хэлсээн уласхоорондын политикада хубилалта хэхэ ябадалай эхин боложо үгэхэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа Албаниин Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюла элирхэйлэн мэдүүлээ. Капиталистическэ болон социалистическэ оронуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гээшэ атомна дайнай аюулые зайсуулха гансахан зам болоно гэжэ Штюла мэдүүлээ. Эгээл иимэһээ буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай советскэ правительствын дурадхалнууд Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин зүбшэн хэлсэхэ... асуудал болоно гэжэ Алба... делегаци тоолоно гээд тэрэ ... шань хэлээ.

Национально-сүлөөрэлгын ... сэл хэжэ байһан алжир ара... Б. Штюла үгынгөө түгэсхэлдэ ... жээд, Сахарада ядерна зэбсэг ... шаха гэжэ Франциин правите... ствын һанаашалжа байһые бу... шаагаа.

Эфиопиин түлөөлэгшэ Алем... хоу Африкын арадуудай на... нально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй ас... далда ехэ анхарал хандуул... байна. Бэеэ даанхай байдал ол... тухай алжир арадай хэдэг хуул... эрилтые өөрынгөө правительст... зүгһөө тэрэ дэмжэһэн байна.

Үдэрэй заседани дээрэ үгэ х... хэдээ, Суданай Гадаадын хэрэ... дэй министр Хейр иигэжэ мэд... лээ. Сахарада ядерна зэбсэ... туршагдаха гэжэ байһан ту... ороноймнай арад зон ехээр ... шордон мэдэбэ. Франциин пра... тельствын эдэ түсэбүүдые ... эрид шууд буруушаагаа.

Хүгжэлтэ багатай оронуу... экономическа туһаламжа үзүү... асуудалнуудта Эквадорой түл... лэгшэ гол анхаралаа хандуу... зуураа, ядерна зэбсэг турша... хаа хаанагүй болюулха, хорихо ... хала гэжэ тэрэ мэдүүлһэн байна.

Чилиин, Филиппинэй, Гонду... сай түлөөлэгшэд үдэшын заседа... дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Пекиндэ һайндэр үргэлжэлһөөр

ПЕКИН, октябриин 2. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр арадай Пекиндэ үргэлжэлһөөр.

Хитадай ниислэлэй ажалшад энэ үглөөгүүр паркнуудта, кинотеатрнуудта, музейнүүдтэ ошоһон байна. Үйлсэнүүд болон талмайнуудта һайндэрэйхи шэнгеэр хүнүүд олоороо ябана. Залуушуул улаан тугуудые бариад алхалалдана.

Пекин шадарай «Тэнгэриин хиид» гэжэ парк соо, Сунь Ят-сенэй нэрэмжэтэ парк соо, бусад газарнуудта арадай зугаа нааданууд болоо. Паркнуудта выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Эдир пионернүүд, залуушуул спортивна зугаа наада эмхидхэһэн, мүрысөө хэһэн байна.

Олон хүнүүд Үбэлэй Ордондо — хаанай урдын байрада орожо хар... һан байна. Хитадай эртэ урд... мастернуудай уран зохёолнууд, ... рагууд, шаазанаар хэһэн зүйлнү... гэхэ мэтэ тэрэ Ордон соо табигда... хай байдаг.

КНР-эй промышленностиин ... лон транспортын хүгжэлтые ... руулһан выставкэ национал... һайндэрэй урдуур нээгдэһэн б... гаа. Выставкын залнуудта хүнү... олоороо орожо харана.

Национальна һайндэртэй даш... рамдуулагдан, арадай Хитад... ниислэлдэ шэнэ кинофильмнүү... фестивальнууд үнгэргэгдэнэ. ... арадай искусствын харалганууд б... лоно.

Городой түбтэ илангаяа хүн з... олон. Тяньаньмынь талмай дээр... мүн Чананьцзе гудамжада үдэшы... бүрэнхы болотор сэнгэлгэнүүд б... лоһон байна.

Швецидэ, Данида маневрнууд болоно

КОПЕНГАГЕН, октябриин 2. (ТАСС). Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Данида, Швецидэ ехэ маневрнууд үсэгэлдэр эхилээ.

Стокгольмын «Политикен» газетын корреспондент иигэжэ мэдээсэнэ. Атомна зэбсэг хэрэглэгдээ гэһэн хэбэртэйгээр маневр үнгэргэгдэнэ. Армиин, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй, далайн-сэрэгэй флодой 50 мянга гаран сэрэгэй алба хэгшэд эдэ маневрнуудта хабаадалсаһан бай...

Ридсуас бюрогой мэдээсэһэнэ... ёһоор, НАТО-гэй хойто зүгтэхи зэ... сэгтэ хүсэнүүдэй главна команд... лагша, генерал-лейтенант Мюрре... ФРГ-гэй далайн-флодой команд... лагша адмирал Рюгге, Бару... Германиин генерал фон дер Гробе... Данида болоһон маневрто хаба... далсана.

СУУРГА

(*Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта*)

бүүн хоёр сэхэеэ хэлэхэеэ эшээ ха. Иимэ жэжэ муухай хулгай тухайда ама гарахань аягүй, иимэ баян һуудал байдалтай боложо, үдэр ерэхэ бүри түбхинэжэ байһан колхоз дотор хулгайша амитан бии гэжэ мэдэрхэнь ехэл эшхэбтэр ха юм. Энэнь мэдээжэ хэрэг!

— Өөртөө хэрэгтэй нэгэ юумэеэ гээһэн аад, хараашалнаб даа.—гэжэ Аюр үг маг гээд, тогтонгүй буруу бухан саашалба.

Ажал хэрэг тээшээ ошохоор алхалһан хүнүүдэй бартахи баабгай шэнгеэр, бардамаар, эзэн ёһоор гэшхэһэн мүрнүүд улам улам олон болоно. Эдэ мүрнүүдэй саһан дээгүүр иишэ тиишээ шэглэхэнь, тэдэнэй саашалха бүринь оложоно. Харин эдэ мүрнүүдэй дундуур хүнөөр уулзаха ушархаяа айжа, зугадан гүйһэн, газарай сүлөөе хаража ханааб, хорёо зубшаһан, иишэ тиишээ булгаалжа буруу бухажа гүйһэн ори ганса мүр бии байба. Зүүн хүлэйнь халааһатай сабхи табан зуун сабхи гуталай мүр сооһоо илгаран танигдахаар. Жаргал хүгшэн хүбүүгээ дахаад, хорёо гараба. Жалжагы сабхиин мүрые даха дахаһаар колхозой үйлсын захада байдаг урса муухан гэртэ хүрэжэ ерэбэд.

Энэ гэр соо Хорлын Жана гэжэ табяад наһатай ганса бэе хүн һуудаг. Жана багжагар тагжагар бэетэйшье һаа, «хүндэ туһатай, хүлэгтэ шэмэтэй» юушье балай хэдэг бүтээдэггүй юм. «Хорлын Жаные нүхэр татажа ажал хэһэн холтоһо буйлуулжа эдеэ шанаһан хоёр тон адлишуу» — гэжэ энэ багай зон хэлсэдэг. Энэ тэрые үлүү гаргаха, өөртөө олзотой юумэ һаань дундуурса оролсоошо болохошье һаа, халтад гээл һаа хажуу тээшээ хадуурдаг тиимэхэн лэ хүн даа. Хорлын Жана Жаргал хүгшэнэй түрэлэйнь таһардаһан ухаантай юм. Хэды тиигэбэшье балай дундаа ябалсадаггүй, бии үгыгөө абалсаха эдилсэхэгүй, байгаал хадаа байдаг айлайхинууд юм.

— Энэ золигһоо гараа. Би энээниие орхихогүйб,— гэжэ Аюр шэрүүнээр хэлээд, Жанын гэртэ дүтэлхэ бүреэ уурлана.

— Орхи даа саашань. Энээнһээ юу абахабши. Залгиг лэ саашань,—гэжэ Жаргал хүгшэн хүбүүгээ аргадана:—хожом хулгай хэхэеэ боли гэжэл хэлээд дүүрэхэ юм. Орхи саашань...—гэжэ хүгшэн дуугарна.

Аюр ехэл мэгдүү тэбдүү, яаруу бушуугаар алхална. Хүгшэн хүсэжэ ядангяар хойнонь бүншэнэ.

— Орхи саашань. Энэшни угһаань абажа тоолохо болоо һаа, шинии түрэлшье болохоёо ядахагүй,—гэжэ хүгшэн хүбүүндээ һануулна.

— Иимэ түрэлтэй байнхаар түрэлгүй байһан долоон дээрэ,—гэжэ хэлээд, Аюр тогтонгүй саашална.

Аюрни Хорлын Жанында оро ороһоор саг гани болохонь, амандаа орохысо хараахань, хонинойнгоо гуя ходо татажа абаад гаража ошохогүй, хоолойһоонь бахалуурдажа, амяа бүтэтэр хииганиуулхань гэжэ һанахаар байба. Харин Жаргал хүгшэн хоюуланайнь хоорондо оролсожо, хүбүүгээ аргадаха, Аюрайнгаа уур сухал тарааха, хорихо хориглохонь гэжэ һанахаар байгаа.

Мүр мүшхэжэ ерээшэ хоёрнай үмхиршэһэн хабтагайтай, ганса табсантай гэшхүүр дээрэ гараад, үүдэ татаба. Гэрэй үүдэн шэбхэтэй.

— Үүдээ тайла!—гэжэ Аюр аадарай эхилхын урда буудалай бууһандал ууртайгаар дуугарба.

Нэгэ амитанай юумэ наяргаад ойртожо ерэхэ дуулдаба. Тиигээд үүдэнэй шэбхэ нээгдэбэ.

Харанхы хүйтэн гэр соогоо сай шанажа байһан, ходо гансааран байдаг, зондоо хүндэ ямбагүй энэ хүниие харахадаа, гэнтэ Аюрай хайрладаһан хүрэбэ. Арьягар тарьягар бэетэйшье һаа, ажал хэжэ хатуужаагүй энэ хүн Аюрай нэгэ удаа шаагаа һаа — хэрэгээ бүтэхэл хэбэртэй. «Хожом болёоб» гэжэ үгэеэ үгэг. Тиигээд һөөргөө ябаха болоол ха. Энээнһээ юу абахабши даа»—гэжэ Аюр тур зуура һанаадхиба.

— Та, Жана яахадаа манайнгаа мяха абаба гээшэбта? Эдихэ юумэгүй һаа, манайда ороод, амаараа эрихэеэ яанат? Айлай эргэнэг сооһоо мяха абаашыетнай юун гээшэ гэжэ нэрлэхэ юм?

— Хулгай!.. Хулгай гээд сэб сэхэ нэрлэхэеэ яанаш? Энэ яндан һэбхүүлдэ мяхаяа абхуулаад, яахадаа иигэжэ, иимэ һулаар хөөрэлдэжэ байгаабши?—гэжэ тугаар һаяхан хүбүүгээ хорижо ябаһан эхэнь гал гани болошобо.

Эхэнь хүбүүнэйнгээ уур сухал хорихо номгоруулха бэшэ, харин хүбүүниинь эхээ бариха жэшээтэй болошобо.

— Байза!.. Намайе бү хори! Харана гүш хүбүүн, мяхамнай энэ байна. Би иигээд энээниие хии талаар орхихогүйб. Хүбүүн, мэнэ гэһээр хүн зониие суглуул. Хуули закон мэдэхэ зон булта ерэг! Милицидэ дуулга! Ажал хүдэлмэри хэжэ хоол эдеэ олохын орондо, амбаар сайба нэгжэжэ ябаха. Би зантагар хара тархииень хахалдиһан түлеэгээр хамха сохёошье һаа, торохогүйб.

— Хожом болёолдеэ. Хулгай хээбшье гэжэ һанаагүйлби. Хожом үгэнэ аабзаб гэжэ һанаад, унтаатай хэбэртэй байхадатнай урьһаар абаалби. Үдэр болоһон хойно ошожо, хэды шүлэнэй мяха асараа һэм гэжэ дуулгаха байгаалби. Түрэл түдхэм зон бэшэ гээшэ гүбди?..

— Түрэл зомди гэнэ гүш, түү һүрэ саашаа. Шамтай түрэл байхаяа хүнһөө эшэхээр. Түрэл гээшэбди гэжэ һанадаг һаа, тулам туулмаг бариад, наратай сагаан үдэр ошохоёо яагаабши? Хэн харанхы һүни дунда айлай сайба эргэнэгыень тайлажа, юумыень абадаг юм. Хүбүүн, мэнэ гэһээр хуулита нюурнуудаа бултыень ерүүл. Акт жээгтынь хэг. Хотон колхоз соо байһан хулгайшан, хонин һүрэг соо байһан шоно бээрэээ гээшэ...

— Эжы, орхиг[т]ыл даа, саашань. Энэ мяхаяа хахангүй залгяад лэ дүүрэг.

— Би энэ яяр амитанда шорошье мяха шортоо эдюулээд һалахагүйб. Энээндэ эдюулэнхаар, хүршынгөө нохойдо эдеэлүүлһэн дээрэ. Хамаг зоной үдэр һүнигүй ажаллажа, яагаа хээгээ һаа зондоошье, өөртөөшье аша туһа хэхэмни ааб гэжэ байхада, харин энэ хара үхэмэр үүр сүүрээр, боро хараанаар айлай амбаар тоножо ябаха юм гү? Колхозойнгоо, хотон айлайнгаа нэрэ түрэ бузарлахаяа айха, эшэхээ яагааб? «Нэрээ хухаранхаар—яһаа хухара» гэлсэдэг үгые буурал тархитай болотороо дуулаагүй золиг юм гү?... Мүнөө сагта хүн һайн юумэ хэхэдээ, ганса өөрынгөө, хоёр гурбан гэртэхинэйнгээ алдар нэрэ нэрлүүлхэ бэшэ, харин нэрэнь бүхы арад түмэнэй һайн нэрэ, һайхан соло бололсодог болоо ха юм. Мүнөө сагта иимэшүүл муу муухай юумэ хэхэдээ хара ганса бэеынгээ бэшэ, хамаг бүхы колхозойнгоо нэрэ түрые бузарлана бшуу. Эдээниие мэдэхэгүй гээшэ гү? Нюдэ амыш[н]и тэһэ маажаһайб! Хулгай хэхэдээ харгыгаа харахаяа болижо амараад һуужа байһайш. Ажал хэхэ хүндэ нюдэн хэрэгтэй, амбаар тонодог хүнэй һохоршье болоходо хамаагүй.

Нээрээһээ, үнэн зүрхэнһөө сухалдашаһан Жаргал хүгшэнэй Жана тээшэ хэды удаа жүдхэхэдэ, Аюр хүбүүниинь хорижо, хойшо татаба. Жанада дугташажа хүрэжэ ядахадаа, уурлаһан хүгшэн хэды удаа тэрээн тээшэ нёлбобо.

Мяхаяа хүбүүнэйнгээ орхихо г... хэдэнь, Жаргал хүгшэн ябаш... орхюулхагүй байба. Һайсахан у... сухалаа гаргаад, һанаһандаа хүр... жэ уушхартараа хараагаад, хара... ха хэлэхэ үгынгөө дууһантахада... Жаргал хүгшэн хүбүүгээ даху... лаад, мяхаяа тэбэринхэй гараж... ошобо.

Гэшхүүр дээрэ тогтон шагнаж... түр зуура байл гээд, Жаргал хү... шэн гэдэргээ эрьежэ, гэрэй үү... нээгээд:

— Хайрлаха, гамнаха, хуули х... би болгохогүй гэжэ һанана гү... Милицидэ тушаагаагүй хадамни... хайрлаа гэжэ бү һана. Хэрбээ онд... хүнэй «юумэмнэй үгы болобо» гэ... жэ хэлэхые дуулаал һаа, тэрэ хү... ниие гэртэшни хүтэлжэ асарх... Тиигээд «үгы болоһон юумэ... энээнһээ нэхэгты. Энээнһээ онд... хулгайшан ойро тойрон байхагүй... гэжэ шамайе зааха[б]! Тэрэниие м... дээд, хулгайгаа хэжэ, амбаар шэн... шэжэ ябаарай! —гээд Жанын б... шыхан хара гэрэй үүдэ бии шада... лаараа шабалаад, хүгшэн саашал... алхалба.

Жаргал хүгшэн Аюр хоёр гэдэр... гээ бусажа; гэртээ ороторoo дунда... нэгэшье үгэ хэлсэбэгүй.

Теэд заатагүй хэлсэхэ юумэ эх... үглөөгүүр эхэ хүбүүн хоёрой дунд... балайшье байбагүй. Сайгаа яару... хан шанажа, үгэ дуугүй барагар... нууд һуужа уубад...

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01159. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5074.